

Drög að frumvarpi til sveitarstjórnarlaga (án skýringa)

I. KAFLI

Almenn ákvæði um sveitarfélög

1. gr.

Sjálfstjórn sveitarfélaga.

Landið skiptist í sveitarfélög sem sjálf ráða málefnum sínum á eigin ábyrgð. Með stjórn sveitarfélaga fara sveitarstjórnir, sem kjörnar eru lýðræðislegri kosningu af íbúum þeirra skv. lögum um kosningar til sveitarstjórna. Hver maður telst íbúi sveitarfélags þar sem hann á lögheimili. Sveitarfélög eru lögaðilar.

2. gr.

Yfirstjórn sveitarstjórnarmála.

Ráðuneyti sveitarstjórnarmála fer með málefni sveitarfélaga. Ráðherra sveitarstjórnarmála skal í störfum sínum standa vörð um hagsmuni sveitarfélaganna, sjálfstjórn þeirra, verkefni og fjárhag. Engu málefni sem varðar sérstaklega hagsmuni sveitarfélags skal ráðið til lykta án umfjöllunar sveitarstjórnarinnar.

3. gr.

Markmið laganna og forsendur.

Með lögum þessum er markaður almennur og skýr grundvöllur að starfsemi og stjórnskipulagi sveitarfélaga. Lögin byggja á þeim forsendum að:

1. sveitarfélög eru sjálfstæð stjórnvöld, sem stjórnað er af lýðræðislega kjörnum sveitarstjórnnum í umboði íbúa sveitarfélagsins,
2. skipulag og starfsaðstæður sveitarfélaga séu þannig að þau geti sjálf borið ábyrgð á framkvæmdverkefna sem þeim er falið að sinna,
3. sveitarfélög geti haft samvinnu sín á milli um rækslu þeirra verkefna sem þau geta ekki leyst af hendi á eigin vegum eða þau telja hagkvæmara að leysa með þeim hætti,
4. afskipti annarra stjórnvalda af málefnum sveitarfélaga taki á hverjum tíma mið af sjálfstjórn sveitarfélaga samkvæmt stjórnarskrá og sáttmála Evrópuráðsins um sjálfstjórn sveitarfélaga,
5. sveitarfélög hafi sjálfstæða tekjustofna og sjálfsforræði á gjaldskrá sem þeim er heimilt að setja.

4. gr.

Staðarmörk sveitarfélaga.

Sveitarfélög hafa ákveðin staðarmörk, sem ráðast af útmerkjum þeirra fasteigna, þ.m.t. þjóðlenda, sem innan þeirra liggja.

Óheimilt er að breyta mörkum sveitarfélaga nema með lögum.

Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. getur ráðherra breytt mörkum sveitarfélaga í tengslum við sameiningu þeirra, eða til staðfestingar á samkomulagi milli sveitarfélaga. Birta skal staðfestingu ráðherra á breytingum staðarmarkna sveitarfélags í Stjórnartíðindum.

Réttur sveitarfélaga til ákvarðana eða umsagna um nýtingu sjávarbotns eða sjávar innan íslenskrar lögsögu en utan marka sveitarfélags fer að ákvæðum sérlaga hverju sinni.

5. gr.

Heiti sveitarfélags.

Sveitarstjórn ákveður heiti sveitarfélags að fenginni umsögn örnefnanefndar. Skal það samrýmast íslenskri málfræði og málvenju. Ef könnun er gerð meðal íbúa á viðhorfi til breytingar á nafni sveitarfélags eða á nafni nýs sveitarfélags skal leita umsagnar örnefnanefndar um þau nöfn sem kjósa skal um.

Ekki má breyta nafni sveitarfélags eða gefa nýju sveitarfélagi nafn nema með samþykki ráðuneytisins. Þegar nýtt heiti sveitarfélags hefur verið ákveðið skal samþykkt um stjórn sveitarfélagsins breytt til samræmis og tekur nýtt heiti gildi við gildistöku hennar.

6. gr.

Byggðarmerki.

Sveitarstjórn er heimilt að ákveða byggðarmerki fyrir sveitarfélag. Skráning byggðarmerkis veitir sveitarfélagi einkarétt á notkun þess.

Byggðarmerki skulu skráð hjá Einkaleyfastofu sem veitir umsóknum viðtöku og kannar skráningarhæfi merkjanna.

Viðkomandi ráðherra setur nánari reglur um skráningu byggðarmerkja, m.a. varðandi umsóknir og meðferð þeirra, skilyrði fyrir skráningu, ógildingu, birtingu og gjöld fyrir umsóknir og vottorð úr byggðarmerkjaskrá.

7. gr.

Almennar skyldur sveitarfélaga.

Skylt er sveitarfélögum að annast þau verkefni sem þeim eru falin í lögum. Til leiðbeiningar skal ráðuneytið árlega gefa út lista um lögmaelt verkefni sveitarfélaga, flokkaðan eftir því hvort verkefni eru skyldubundin eða ekki.

Sveitarfélög skulu vinna að sameiginlegum velferðarmálum íbúanna eftir því sem fært þykir á hverjum tíma.

Sveitarfélög geta tekið að sér hvert það verkefni sem varðar íbúa þeirra, enda sé það ekki falið öðrum til úrlausnar að lögum.

II. KAFLI

Um sveitarstjórnina

8. gr.

Hlutverk sveitarstjórnar.

Sveitarstjórn fer með stjórn sveitarfélagsins samkvæmt ákvæðum laga þessara og annarra laga. Starfsemi sveitarfélags fer fram á einu stjórnsýslustigi, leiði annað ekki með beinum hætti af lögum.

Sveitarstjórn hefur ákvörðunarvald um nýtingu tekjustofna, lántökur og ráðstöfun eigna og um framkvæmd verkefna sveitarfélagsins. Sveitarstjórn skal sjá um að lögbundnar skyldur séu rættar og hafa eftirlit með því að fylgt sé viðeigandi reglum í störfum sveitarfélags.

Sveitarstjórn getur ályktað um hvert það málefni sem hún telur að varði sveitarfélagið.

9. gr.

Samþykkt um stjórn, stjórnsýslu og fundarsköp.

Sveitarstjórnir skulu gera sérstaka samþykkt um stjórn og stjórnsýslu sveitarfélagsins og um meðferð þeirra málefna sem sveitarfélagið annast. Þar skal einnig kveðið á um

fundarsköp sveitarstjórnarinnar og nefnda hennar. Slík samþykkt skal send ráðuneytinu til staðfestingar.

Ráðuneytið semur fyrirmynd að samþykkt samkvæmt 1. mgr. og birtir hana í Stjórnartíðindum. Gildir fyrirmyndin fyrir sveitarstjórn þar til sérstök samþykkt hefur verið gerð fyrir sveitarfélagið.

10. gr.

Heiti sveitarstjórnar o.fl.

Yfirstjórn hvers sveitarfélags nefnist sveitarstjórn. Heimilt er sveitarstjórn að nota heitið hreppsnefnd eða bæjarstjórn enda byggji slík málnotkun á hefð. Byggðaráð má á sama hátt nefna hreppsráð eða bæjarráð, framkvæmdastjóra má nefna bæjarstjóra og oddvita má nefna forseta bæjarstjórnar.

Reykjavík er höfuðborg Íslands. Í Reykjavíkurborg nefnist sveitarstjórnin borgarstjórn, byggðarráð nefnist borgarráð, framkvæmdastjóri nefnist borgarstjóri og oddviti nefnist forseti borgarstjórnar.

11. gr.

Fjöldi fulltrúa í sveitarstjórn.

Í sveitarstjórn skal fjöldi fulltrúa standa á oddatölu. Fjöldi fulltrúa í sveitarstjórn skal ákveðinn í samþykkt skv. 9. gr. og skal vera innan þeirra marka sem hér segir:

1. Þar sem íbúar eru undir 2.000: 5 til 7 aðalmenn.
2. Þar sem íbúar eru 2.000 til 9.999: 7 til 11 aðalmenn.
3. Þar sem íbúar eru 10.000 til 49.999: 11 til 15 aðalmenn.
4. Þar sem íbúar eru 50.000 til 99.999: 15 til 23 aðalmenn.
5. Þar sem íbúar eru 100.000 eða fleiri: 23 til 31 aðalmenn.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. er ekki skylt að fækka eða fjölga aðalmönnum í sveitarstjórn fyrir en íbúatala hefur verið hærri eða lægri en viðmiðunarmörkin í átta ár samfellt talið frá næstu áramótum fyrir kosningar.

12. gr.

Ný sveitarstjórn tekur til starfa.

Nýkjörin sveitarstjórn tekur við störfum 15 dögum eftir kjördag. Jafn lengi heldur fráfarandi sveitarstjórn umboði sínu, með þeim takmörkunum sem leiða af lögum um kosningar til sveitarstjórna. Áður en nýkjörin sveitarstjórn tekur við störfum hefur hún ekki umboð til töku neinna bindandi ákvarðana um málefni sveitarstjórnarinnar eða sveitarfélagsins.

Sá fulltrúi í nýkjörinni sveitarstjórn sem á að baki lengsta setu í sveitarstjórninni boðar til fyrsta fundar eigi síðar en 15 dögum eftir að hún tekur við störfum eftir kosningar. Hann stýrir fundi þar til oddviti hefur verið kjörinn. Hafi tveir eða fleiri fulltrúar átt jafnlengi setu í sveitarstjórninni fer aldursforseti þeirra með verkefni samkvæmt þessari málsgrein. Fund skal boða með a.m.k. 4 daga fyrirvara.

13. gr.

Kjör oddvita og varaoddvita.

Á fyrsta fundi kýs sveitarstjórn oddvita og einn eða fleiri varaoddvita.

Sá telst rétt kjörinn oddviti sem fær atkvæði meiri hluta þeirra sem sæti eiga í sveitarstjórn. Verði þeim atkvæðafjölda ekki náð skal kjósa á ný. Við aðra umferð telst sá rétt kjörinn sem fær meirihluta atkvæða þeirra fulltrúa sem sitja fundinn, eða ef viðkomandi er sá eini sem fær atkvæði.

Fáist ekki niðurstaða við aðra umferð skal kosið þriðja sinni, en nú á milli þeirra tveggja sem flest atkvæði fengu við aðra umferð. Ef nauðsynlegt reynist skal varpa hlutkesti um það milli hverra tveggja verður kosið. Verður þá sá rétt kjörinn sem fleiri atkvæði fær. Verði atkvæði jöfn ræður hlutkesti.

Þegar að lokinni kosningu oddvita skjal kjósa varaoddvita. Kosning varaoddvita fer fram með sama hætti og oddvita, enda fari ekki um kosningu hans samkvæmt 5. mgr.

Í samþykkt um stjórn sveitarfélags má ákveða að kjósa skuli fyrsta og annan varaoddvita til að gegna, í þeirri röð, störfum oddvita í forföllum hans. Skal kosning þeirra vera hlutfallskosning, enda sé ekki full samstaða um annað innan sveitarstjórnar.

Tilkynna skal kosningu oddvita og varaoddvita til ráðuneytis þegar að því loknu.

Kjörtímabil oddvita og varaoddvita er hið sama og sveitarstjórnar, nema sveitarstjórn ákveði annað. Njóti oddviti eða varaoddviti ekki lengur stuðnings sveitarstjórnar skal kjósa í þau embætti að nýju. Hið sama á við ef oddviti eða varaoddviti forfallast varanlega eða fá lausn frá starfi.

III. KAFLI

Sveitarstjórnarfundir

14. gr.

Skylda til að halda fundi.

Sveitarstjórn skal halda reglulega fundi á þeim stað og tíma sem ákveðið er fyrirfram eða mælt er fyrir um í samþykkt um fundarsköp. Aukafundi skal halda þegar oddviti telur það nauðsynlegt eða þriðjungur sveitarstjórnarfulltrúa óskar þess.

15. gr.

Boðun og auglýsing funda.

Framkvæmdastjóri eða oddviti, eftir ákvörðun sveitarstjórnar, boðar fundi. Fundarboð skal berast sveitarstjórnarmönnum eigi síðar en þremur sólarhringum fyrir fund. Fundarboð vegna aukafunda skal berast sveitarstjórnarmönnum svo fljótt sem auðið er og ekki síðar en sólarhring fyrir fund. Aukafund skal boða eigi síðar en tveimur virkum dögum eftir að ósk þar um barst þeim er boða skal fund.

Fundarboði skal fylgja dagskrá fundarins og þau gögn sem eru nauðsynleg til að sveitarstjórnarmenn geti tekið upplýsta afstöðu til mála sem þar eru tilgreind.

Íbúum sveitarfélags skal kunnert með opinberri auglýsingu hvar og hvenær sveitarstjórn heldur fundi. Einnig skal sveitarstjórn birta opinberlega, innan sömu tímafresta og við á um sveitarstjórnarmenn, fundarboð og dagskrá fundar, enda standi reglur um þagnarskyldu því ekki í vegi. Auglýsing á vefsíðu sveitarfélags telst fullnægjandi.

16. gr.

Opnir fundir.

Fundir sveitarstjórna eru opnir. Sveitarstjórn getur ákveðið að einstök mál skuli rædd fyrir luktum dyrum þegar það telst nauðsynlegt vegna eðlis málsins. Oddviti eða sveitarstjórn sjálf getur jafnframt ákveðið að ræða fyrir luktum dyrum tillögu um lokun fundar.

Þrátt fyrir að fundi sé lokað er heimilt að ákveða að tilteknir starfsmenn sveitarfélags séu viðstaddir. Sveitarstjórn getur boðið öðrum aðilum að vera viðstaddir lokaða fundi, enda gangi það ekki gegn þagnarskyldu sveitarstjórnar og slíkt telst æskilegt til að upplýsa það mál sem til umfjöllunar er.

17. gr.

Ályktunarhæfi og atkvæðagreiðsla.

Sveitarstjórn getur enga ályktun gert nema meira en helmingur sveitarstjórnarmanna sé viðstaddur á fundi.

Á sveitarstjórnarfundum ræður afl atkvæða úrslitum mála. Hjáseta telst þátttaka í atkvæðagreiðslu. Ef jafnmörg atkvæði eru með málefni og á móti fellur það, en við kosningar ræður hlutkesti.

Ef fjarlægðir í sveitarfélagi eru miklar eða samgöngur innan sveitarfélags eru erfiðar er heimilt að nota fjarfundarbúnað á fundum sveitarstjórnar. Skal þá mælt fyrir um notkun slíks búnaðar í samþykkt um stjórn, tryggja skal jafna möguleika allra fundarmanna til þátttöku í fundi og atkvæðagreiðslu, tryggja skal óskerta möguleika þeirra sem viðstaddir eru fund til að fylgjast með því sem þar fer fram, sbr. 1. mgr. 16. gr. og jafnframt skal tryggja öryggi samskipta milli fundarmanna, t.d. þannig að óviðkomandi geti ekki fylgst með umræðum um mál sem háð eru trúnaði.

18. gr.

Tvær umræður í sveitarstjórn.

Sveitarstjórn skal hafa tvær umræður, með a.m.k. einnar viku millibili um

1. samþykktir og aðrar reglur sem skv. lögum eiga að hljóta staðfestingu ráðherra,
2. staðfestingu ársreiknings,
3. stefnumarkandi áætlanir sem gilda eiga til lengri tíma og taka til sveitarfélags í heild eða meirihluta þess.

4. um tillögu um sameiningu við annað sveitarfélag skv. 2. mgr. 121. gr.

Sveitarstjórn skal hafa tvær umræður, með a.m.k. tveggja vikna millibili, um fjárhagsáætlanir sveitarfélagsins skv. 62. gr. Það á þó ekki við um viðauka við þær.

19. gr.

Fundarstjórn og fundargerðir.

Oddviti stjórnar fundum sveitarstjórnar. Hann sér um að fundargerðir séu færðar og að fundir fari að öðru leyti fram í samræmi við lög, samþykktir sveitarfélagsins og almenn fundarsköp.

Ráðherra skal með auglýsingu setja leiðbeiningar um ritun fundargerða sveitarstjórna, m.a. um hvað þar er skylt að bóka, um varðveislu fundargerða, staðfestingu þeirra þegar að loknum fundi og birtingu. Þar skal einnig setja nánari viðmið um framkvæmd fjarfunda skv. 17. gr.

20. gr.

Hæfi til þátttöku í meðferð og afgreiðslu einstakra mála.

Um hæfi sveitarstjórnarmanna, nefndafulltrúa og starfsmanna sveitarfélaga til þátttöku í meðferð eða afgreiðslu mála þar sem taka á, eða til greina kemur, að taka stjórnvaldsákvörðun skv. 2. mgr. 1. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993, gilda ákvæði stjórnsýslulaga, sé ekki öðruvísi ákveðið í lögum þessum. Um vanhæfi vegna tengsla telst viðkomandi þó aðeins vanhæfur sé hann eða hafi verið maki aðila, skyldur eða mægður aðila í beinan legg eða að einum lið til hliðar eða tengdur aðila með sama hætti vegna ættleiðingar, nema strangari regla sé sett í samþykkt um stjórn og fundarsköp. Þá verður starfsmaður sveitarfélags ekki vanhæfur vegna vanhæfis yfirmanns ef eðli málsins eða uppbygging stjórnkerfis sveitarfélagsins þykir ekki gefa tilefni til slíks.

Í öðrum tilvikum en skv. 1. mgr. ber sveitarstjórnsmanni, nefndarfulltrúa eða starfsmanni sveitarfélags að víkja sæti við meðferð og afgreiðslu máls þegar það varðar hann eða nána venslamenn hans svo sérstaklega að almennt má ætla að viljaafstaða hans mótist að einhverju leyti þar af. Þessi regla tekur einnig til gerðar samninga fyrir hönd sveitarfélags.

Sveitarstjórnarmenn eru ekki vanhæfir þegar verið er að velja fulltrúa til trúnaðarstarfa á vegum sveitarstjórnar eða ákveða þóknun fyrir slík störf.

Sveitarstjórnarmenn eða nefndarmenn sem jafnframt gegna öðru starfi hjá sveitarfélaginu og hafa sem slíkir átt þátt í að undirbúa eða taka ákvörðun í tilteknu máli sem lagt er fyrir sveitarstjórn eða nefnd, eru alltaf vanhæfir þegar sveitarstjórnin eða nefndin fjallar um málið. Þetta á þó ekki við um framkvæmdastjóra.

Ákvæði 4. mgr. á ekki við þegar sveitarstjórn eða viðkomandi nefnd fjallar um og afgreiðir ársreikninga, fjárhagsáætlanir, skipulagsáætlanir og aðrar almennar áætlanir sveitarfélagsins enda eigi sveitarstjórnarmaður ekki sérstakra og verulegra hagsmuna að gæta, umfram aðra, við afgreiðslu viðkomandi málefnis.

Sveitarstjórnarmaður, nefndarfulltrúi eða starfsmaður sveitarfélags sem veit hæfi sitt eða annars orka tvímælis skal án tafar vekja athygli oddvita, formanns nefndar eða næsta yfirmanns á því.

Sveitarstjórn tekur ákvörðun um hæfi sveitarstjórnarmanns til meðferðar og afgreiðslu einstakra mála. Sveitarstjórnarmaður sem hlut á að máli má taka þátt í atkvæðagreiðslu um hæfi sitt. Nefnd tekur ákvörðun um hæfi nefndarmanns. Nefndarmaður sem hlut á að máli má taka þátt í atkvæðagreiðslu um hæfi sitt.

Sveitarstjórnarmaður eða nefndarmaður sem vanhæfur er til meðferðar máls má ekki taka þátt í meðferð þess eða hafa áhrif á það með öðrum hætti og skal ávallt yfirgefa fundarsal við meðferð þess og afgreiðslu.

21. gr.

Varamenn.

Þegar kosið hefur verið til sveitarstjórnar óbundinni kosningu taka varamenn sæti í sveitarstjórn í þeirri röð sem þeir voru kosnir.

Þegar kosið hefur verið til sveitarstjórnar hlutbundinni listakosningu, eða listi hefur verið sjálfkjörinn, taka varamenn af lista aðalfulltrúa sæti í sveitarstjórn í þeirri röð sem þeir voru kosnir.

Ef framboðslisti hefur verið borinn fram af tveimur eða fleiri stjórnarálflokkum eða samtökum þá geta aðalmenn listans komið sér saman um að varamenn listans, sem eru úr sama stjórnarálflokki eða samtökum og aðalmaður, taki sæti hans í sveitarstjórn í þeirri röð sem þeir voru kosnir án tillits til þess hvar þeir annars eru í röð varamanna. Sé enginn varamaður af viðkomandi lista í sama stjórnarálflokki eða samtökum og sá aðalfulltrúi sem í hlut á taka varamenn listans sæti skv. venjulegum reglum. Hér skal ávallt miðað við stöðu viðkomandi á þeim tíma er kjör til sveitarstjórnar fór fram.

Yfirlýsingu um samkomulag skv. 3. mgr. skal leggja fram á fyrsta eða öðrum fundi sveitarstjórnar að loknum sveitarstjórnarkosningum og gildir hún til loka kjörtímabils.

IV. KAFLI

Réttindi og skyldur sveitarstjórnarmanna

22. gr.

Mætingarskylda.

Sveitarstjórnarmönnum ber skylda til að taka þátt í öllum sveitarstjórnarfundum og fundum í nefndum og ráðum sem hann hefur verið kjörinn til nema lögmæt forföll hamli, sbr. 31. gr.

23. gr.

Skylda til að taka kjöri.

Aðal- og varamönnum í sveitarstjórn er skylt að taka kjöri í nefnd, ráð eða stjórn á vegum sveitarfélagsins, sem og til annarra trúnaðarstarfa á vegum sveitarfélagsins.

Sá sem verið hefur oddviti heilt kjörtímabil eða lengur eða gegnt ákveðnu starfi innan sveitarstjórnar jafnlangan tíma eða lengur getur skorast undan kosningu til þess starfs jafnlangan tíma og hann hefur haft starfið með höndum. Ósk um undanþágu skal sett fram áður en kjör í viðkomandi starf fer fram.

24. gr.

Aðrar almennar skyldur sveitarstjórnarmanna.

Hverjum sveitarstjórnarmanni er skylt að inna af hendi störf sem sveitarstjórn felur honum og varða verkefni sveitarstjórnarinnar.

Sveitarstjórnarmönnum ber að gegna starfi sínu af alúð og samvisekusemi. Sveitarstjórnarmönnum ber í hvívetna að gæta að almennum hagsmunum íbúa sveitarfélagsins sem og öðrum almannahagsmunum.

25. gr.

Sjálfstæði í starfi.

Sveitarstjórnarmenn eru sjálfstæðir í störfum sínum. Þeir eru einungis bundnir af lögum og eigin sannfæringu um afstöðu til einstakra mála.

26. gr.

Málfrelsi, tillöguréttur og atkvæðisréttur.

Sveitarstjórnarmenn hafa málfrelsi á fundum sveitarstjórnar, eftir því sem nánar er ákveðið í fundarsköpum. Þeir hafa tillögurétt og atkvæðisrétt á fundum sveitarstjórnar.

Þeir sem rétt eiga til að taka þátt í umræðum í sveitarstjórn eiga rétt á að fá bókaðar í fundargerð stuttar athugasemdir um afstöðu til þeirra mála sem til umræðu eru.

Vilji sveitarstjórnarmaður ekki una úrskurði oddvita um stjórn fundar og fundarsköp getur hann skotið úrskurðinum til sveitarstjórnar sem sker úr án umræðna.

27. gr.

Réttur til að bera upp mál.

Sveitarstjórnarmaður á rétt á að tekið verði á dagskrá sveitarstjórnarfundar hvert það málefni sem sérstaklega varðar hagsmuni sveitarfélagsins eða verkefni þess.

Mál sem ekki er tilgreint á útsendri dagskrá sveitarstjórnarfundar verður ekki tekið til afgreiðslu á viðkomandi fundi án samþykkis allra fundarmanna. Undantekningu frá því má þó gera ef afgreiðsla málsins þolir ekki bið eða mál er augljóslega svo einfalt að ljóst er að frestun á afgreiðslu þess hefur enga þýðingu, enda samþykki 2/3 hlutar fundarmanna þá málsmeðferð.

28. gr.

Aðgangur að gögnum og þagnarskylda.

Vegna starfa sinna í sveitarstjórn á sérhver sveitarstjórnarmaður rétt á að kynna sér gögn og upplýsingar sem fyrir liggja í stjórnsýslu sveitarfélags og varða málefni sem komið geta til umfjöllunar í sveitarstjórn.

Sveitarstjórnarmaður skal eiga eðlilegan aðgang að skrifstofu og stofnunum sveitarfélagsins í þeim tilgangi að kynna sér starfsemi sveitarfélagsins og rekstur.

Sveitarstjórn skal í samþykkt um stjórn sveitarfélags mæla nánar fyrir um rétt sveitarstjórnarmanna til að fá afhent afrit gagna sem falla undir 1. mgr. og um fyrirkomulag og framkvæmd aðgangs að skrifstofu og stofnunum sveitarfélags skv. 2. mgr.

Sveitarstjórnarmenn skulu gæta trúnaðar um það sem þeir verða áskynja í starfi sínu og leynt á að fara skv. lögum eða eðli máls. Þagnarskylda helst þótt látið sé af starfi.

29. gr.

Siðareglur og góðir starfshættir.

Sveitarstjórn er heimilt að setja sér siðareglur sem sendar skulu ráðuneytinu til staðfestingar. Ef siðareglur eru í gildi skal ný sveitarstjórn meta hvort ástæða sé til endurskoðunar þeirra. Ef niðurstaðan er sú að siðareglur þarfnist ekki endurskoðunar halda þær gildi sínu. Tilkynna skal ráðuneytinu um þá niðurstöðu.

Öllum kjörnum fulltrúum í sveitarstjórn og nefndum og ráðum sem sveitarstjórn skipar ber að haga störfum sínum í samræmi við settar siðareglur.

Samband íslenskra sveitarfélaga skipar nefnd sem veitt getur álit um siðareglur og um ætluð brot á þeim. Ráðuneytið getur borið tillögur sveitarstjórna um siðareglur undir nefndina áður en það tekur þær til staðfestingar.

30. gr.

Lausn frá störfum.

Missi fulltrúi í sveitarstjórn kjörgengi skal hann víkja úr sveitarstjórn.

Telji sveitarstjórnarmaður sig ekki geta gengt skyldum í sveitarstjórn án óhæfilegs álags, s.s. vegna veikinda eða annarrar vinnu, getur sveitarstjórn létt af honum störfum eða veitt honum lausn úr sveitarstjórn, að hans ósk, um tiltekinn fyrirfram ákveðinn tíma, eða til loka kjörtímabils.

Þegar sveitarstjórnarmaður flytur úr sveitarfélagi um stundarsakir má sveitarstjórn ákveða að hann skuli víkja úr sveitarstjórn þar til hann tekur aftur búsetu í sveitarfélaginu. Slík ákvörðun skal tekin áður en sveitarstjórnarmaður flytur um stundarsakir. Sé ekki tekin ákvörðun skv. þessari málsgrein missir sveitarstjórnarmaður kjörgengi skv. hefðbundnum reglum.

Ef sveitarstjórnarmaður missir fjárforræði skal sveitarstjórn veita honum lausn frá störfum þann tíma er sviptingin gildir.

31. gr.

Boðun varamanna.

Þegar aðalmaður er vanhæfur til meðferðar máls í sveitarstjórn skal boða varamann hans til afgreiðslu þess. Að afgreiðslu máls lokinni tekur aðalmaður sæti sitt á viðkomandi fundi á ný. Verði innköllun varamanns ekki við komið getur vanhæfur sveitarstjórnarmaður krafist þess að umræðu og afgreiðslu máls verði frestað til næsta fundar. Frestun nær þó ekki fram að ganga ef 2/3 hlutar viðstaddra sveitarstjórnarfulltrúa greiða atkvæði gegn frestun eða ef frestun hefði í för með sér að gengið væri gegn lögbundnum afgreiðslutíma máls.

Þegar aðalmaður getur ekki mætt til fundar eða þarf að víkja af fundi af heilbrigðisástæðum eða vegna annarra óviðráðanlegra ástæðna tekur varamaður hans sæti í sveitarstjórn á þeim fundi. Forföll skv. þessari grein taka ávallt til viðkomandi fundar í heild, eða til loka fundar sé um það að ræða.

Þegar fyrirséð er að aðalmaður í sveitarstjórn mun hafa forföll frá störfum vegna atvika sem greinir í 2. mgr. í a.m.k. einn mánuð skal varamaður hans taka sæti í sveitarstjórninni frá og með næsta fundi, enda séu þá ástæður forfalla enn til staðar. Þegar forföllum lýkur tekur aðalmaður, frá og með næsta fundi, sæti sitt á ný.

Þegar aðalmaður fellur frá, missir kjörgengi eða fær lausn frá starfi í sveitarstjórn skal varamaður hans taka sæti í sveitarstjórn frá og með næsta fundi.

Varamenn verða ekki kallaðir til í öðrum tilvikum en fram koma í grein þessari. Sveitarstjórn sker úr um hvort skilyrði til boðunar varamanns séu fyrir hendi.

32. gr.

Réttur til þóknunar, orlofs o.fl.

Skylt er sveitarstjórn að ákveða hæfilega þóknun til sveitarstjórnarmanna fyrir störf þeirra. Sé um langan veg að fara milli heimilis sveitarstjórnarmanns og fundarstaðar sveitarstjórnar skal einnig ákveða hæfilega greiðslu ferða- og dvalarkostnaðar sé um hann að ræða.

Nú tekst sveitarstjórnarmaður ferð á hendur í þágu sveitarfélagsins skv. ákvörðun sveitarstjórnar, og á hann þá rétt til greiðslu hæfilegs ferða- og dvalarkostnaðar.

Sveitarstjórn er heimilt að setja í samþykkt um stjórn og stjórnsýslu sveitarfélags ákvæði um réttindi sveitarstjórnarmanna, svo sem varðandi lífeyrissjóði, fæðingarorlof og biðlaun.

Ráðuneyti sveitastjórnarmála skal gefa út viðmiðanir um greiðslur og önnur réttindi skv. þessari grein.

Sveitarstjórnarmaður má ekki afsala sér greiðslum sem honum eru ákveðnar á grundvelli þessarar greinar.

33. gr.

Réttur til þátttöku í sveitarstjórnarstörfum.

Atvinnuveitanda er óheimilt að segja starfsmanni upp störfum af þeirri ástæðu að hann hafi boðið sig fram til sveitarstjórnar eða verið kjörinn í sveitarstjórn.

Sé starfsmanni, sem hefur boðið sig fram til sveitarstjórnar eða verið kjörinn í sveitarstjórn sagt upp skal vinnuveitandi hans sýna fram á að ástæður uppsagnar sé ekki að rekja til þeirra atriða.

Starfsmaður sem kjörinn hefur verið í sveitarstjórn á rétt á fjarveru úr starfi að því leyti sem honum er nauðsyn á til að mæta til funda í sveitarstjórn, hjá nefndum sveitarfélagsins og á aðra fundi sem hann hefur verið kjörinn til að sækja fyrir hönd sveitarstjórnar. Teljist viðvera starfsmanns nauðsynleg vegna sérstakra og rökstuddra atvika getur atvinnuveitandi þó hafnað ósk starfsmanns um fjarveru.

Réttur til fjarveru skv. 3. mgr. á ekki við um sveitarstjórnarmann sem jafnframt er framkvæmdastjóri sveitarfélags.

34. gr.

Réttindi og skyldur varamanna.

Ákvæði þessa kafla, um réttindi og skyldur sveitarstjórnarmanna, eiga einnig við um varamenn þegar þeir taka sæti í sveitarstjórn.

V. KAFLI

Nefndir, ráð og stjórnir

35. gr.

Byggðarráð.

Sveitarstjórn getur ákveðið í samþykkt um stjórn sveitarfélagsins að kosið skuli sérstakt byggðarráð. Í sveitarstjórnnum sem skipaðar eru fimm aðalfulltrúum er þó ekki heimilt að kjósa byggðarráð.

Byggðarráð telst til fastanefnda sveitarstjórnar, sbr. 37. gr. Ákvæði þessa kafla, þar á meðal um framsal á valdi til fullnaðarafgreiðslu mála, eiga við um byggðarráð að því leyti sem annað er ekki sérstaklega tekið fram.

Byggðarráð fer ásamt framkvæmdastjóra með framkvæmdastjórn og fjármálastjórn sveitarfélagsins, að því leyti sem þessi mál eru ekki öðrum falin. Byggðarráð hefur eftirlit með stjórnsýslu sveitarfélagsins og fjárstjórn þess, semur drög að fjárhagsáætlun og viðaukum við hana og leggur þau fyrir sveitarstjórn. Þá sér byggðarráð um að ársreikningar

sveitarfélagsins séu samdir reglum skv. og lagðir fyrir sveitarstjórn til meðferðar og afgreiðslu.

Heimilt er að ákveða í samþykkt um stjórn sveitarfélags að byggðarráð taki að meira eða minna leyti við starfi annarra fastanefnda sveitarstjórnar. Einnig er heimilt að ákveða í samþykkt um stjórn sveitarfélags að ályktanir, tillögur og fundargerðir annarra nefnda megi leggja fyrir byggðarráð til umfjöllunar áður en þær eru lagðar fyrir sveitarstjórn til kynningar eða endanlegrar afgreiðslu einstakra ályktana eða tillagna sem þar koma fram. Þá er heimilt að fela byggðarráði fullnaðarafgreiðslu einstakra mála sem skv. samþykktum sveitarfélags hafa áður komið til umfjöllunar annarra nefnda sveitarstjórnar.

36. gr.

Kosning í byggðarráð.

Byggðarráð skal kosið til eins árs í senn, nema annað sé ákveðið í samþykkt um stjórn sveitarfélags.

Fjöldi aðalmanna í byggðarráði skal standa á oddatölu. Aðalmenn í byggðarráði skulu ekki vera fleiri en sem nemur helmingi af aðalfulltrúum í sveitarstjórn, þó mest níu. Kjósa skal jafnmarga aðal- og varamenn.

Aðalmenn í byggðarráði skulu koma úr hópi aðalmanna í sveitarstjórn. Varamenn skal einnig velja úr hópi aðalfulltrúa í sveitarstjórninni. Heimilt er þó að ákveða að þeir aðalfulltrúar og varafultrúar af sama framboðslista og hinn kjörni byggðarráðsmaður, verði varamenn hans í þeirri röð sem þeir skipuðu listann þegar kosið var til sveitarstjórnar. Sveitarstjórn kýs formann og varaformann byggðarráðs úr hópi kjörinna byggðarráðsmanna.

37. gr.

Fastanefndir sveitarstjórnar.

Sveitarstjórn kýs fulltrúa í nefndir eftir því sem fyrir er mælt í lögum og samþykkt um stjórn sveitarfélags. Slíkar nefndir teljast fastanefndir sveitarstjórnar.

Fjöldi fulltrúa og verksvið fastanefndar skal ákveðið í samþykkt um stjórn sveitarfélagsins, að því leyti sem það er ekki ákveðið í lögum.

Kjörtímabil fastanefnda er hið sama og sveitarstjórnarinnar, nema annað leiði af lögum eða samþykktum um stjórn sveitarfélagsins. Að loknum sveitarstjórnarkosningum halda fastanefndir þó umboði sínu þar til nýkjörin sveitarstjórn hefur kjörið nýja nefnd í þeirra stað.

Heimilt er sveitarstjórn að sameina nefndir þannig að ein nefnd fari með verkefni á fleiri en einu sviði þó að svo sé kveðið á í lögum að kjósa skuli sérstaka nefnd til að fara með tiltekin verkefni.

Í sveitarfélögum þar sem erfiðlega horfir með að manna nefndir er sveitarstjórn heimilt að fara sjálf með verkefni lögskipaðrar nefndar nema verkefni hennar sé ósamrýmanlegt störfum sveitarstjórnar að mati ráðuneytisins.

38. gr.

Nefnd fyrir hluta sveitarfélags.

Sveitarstjórn getur kosið nefnd til að fara með afmörkuð málefni eða málaflokka í hluta sveitarfélags.

Ef mælt er fyrir um kosningu slíkrar nefndar í lögum eða samþykkt um stjórn sveitarfélags telst hún til fastanefnda sveitarstjórnar.

Í samþykkt um stjórn má ákveða að nefnd skv. þessari gein skuli kjósa í almennum kosningum í viðkomandi hluta sveitarfélagsins. Sé þeirri heimild beitt má enn fremur mæla fyrir um að aðeins séu kjörgengir í nefndina þeir sem lögheimili eiga í viðkomandi hluta sveitarfélagsins. Að öðru leyti gilda um störf slíkrar nefndar, kjörgengi, réttindi og skyldur nefndarmanna og aðra þætti ákvæði þessa kafla eftir því sem við getur átt.

39. gr.

Nefnd til að fara með einstök verkefni eða málaflokka.

Sveitarstjórn getur kosið nefndir til að fjalla um og undirbúa einstök mál, málaflokka eða verkefni. Umboð slíkra nefnda getur sveitarstjórn afturkallað hvenær sem er og fellur það sjálfkrafa niður við lok kjörtímabils sveitarstjórnar.

Í nefndir skv. þessari grein má kjósa einstaklinga sem ekki hafa náð aldri til að njóta kosningaréttar í sveitarfélagi og einstaklinga sem ekki eru búsettir þar.

40. gr.

Valdsvið nefnda.

Sveitarstjórn ákveður valdsvið nefnda, ráða og stjórna sem hún kýs nema slíkt sé ákveðið í lögum.

Hafi nefnd ekki verið falin fullnaðarafgreiðsla máls skv. lögum eða samþykkt um stjórn sveitarfélagsins teljast ályktanir hennar tillögur til sveitarstjórnar, enda þótt þær séu orðaðar sem ákvarðanir eða samþykktir nefndar.

41. gr.

Afgreiðsla á fundargerðum.

Fundargerðir nefnda, ráða og stjórna skulu lagðar fyrir byggðarráð eða sveitarstjórn eftir því hver háttur er hafður á fullnaðarafgreiðslu í viðkomandi málaflokka. Ef fundargerðir nefnda innihalda ályktanir eða tillögur sem þarfnast staðfestingar byggðarráðs eða sveitarstjórnar ber að taka viðkomandi ályktanir og tillögur fyrir sem sérstök mál og afgreiða þau með formlegum hætti. Ef fundargerðir nefnda innihalda hins vegar ekki slíkar ályktanir eða tillögur er nægjanlegt að þær séu lagðar fram til kynningar.

Ályktun nefndar sem hefur fjárútlát í för með sér skal lögð fyrir sveitarstjórn eða byggðarráð eftir því sem fyrir er mælt í samþykkt um stjórn sveitarfélagsins.

Eftir því sem við á gildir ákvæði þetta einnig um afgreiðslu sveitarstjórnar á fundargerðum byggðarráðs.

42. gr.

Framsal sveitarstjórnar á valdi til fullnaðarafgreiðslu mála.

Í því skyni að stuðla að hagræðingu, skilvirkni og hraðari málsmeðferð getur sveitarstjórn ákveðið, í samþykkt um stjórn sveitarfélagsins, að fela fastanefnd fullnaðarafgreiðslu einstakra mála sem ekki varða verulega fjárhag sveitarfélagsins, nema lög eða eðli máls mæli sérstaklega gegn því. Ef fastanefnd er falið vald skv. þessari málsgrein skal fjöldi nefndarmanna standa á oddatölu.

Á sama hátt, og með sömu skilyrðum, er sveitarstjórn heimilt að fela einstökum starfsmönnum sveitarfélags fullnaðarafgreiðslu mála. Sveitarstjórn, byggðarráð eða hlutaðeigandi fastanefnd skal hafa eftirlit með afgreiðslu mála skv. þessari málsgrein og kalla eftir reglulegum skýrslum um ákvarðanir sem teknar eru á grundvelli hennar. Þessi málsgrein hefur þó ekki áhrif á almennar heimildir starfsmanna sveitarfélagsins til töku ákvarðana sem varða daglegan rekstur og þjónustu sveitarfélagsins og teljast leiða af stöðumboði þeirra.

Sá starfsmaður sem fengið hefur framselt vald til fullnaðarafgreiðslu mála skv. 2. mgr., eða þriðjungur hlutaðeigandi fastanefndar skv. 1. mgr., getur ávallt óskað eftir því að sveitarstjórn, byggðarráð eða viðkomandi fastanefnd skv. samþykktum sveitarfélagsins taki ákvörðun í máli.

Þegar sveitarstjórn nýtir heimildir skv. 1. eða 2. mgr. skal jafnframt kveða á um það í samþykkt sveitarfélagsins hver skuli taka fullnaðarákvörðun í máli skv. 3. mgr. og hvernig skuli fara með endurupptöku mála sem hljóta afgreiðslu skv. þessum ákvæðum.

43. gr.

Kosningar og kjörgengi.

Kosningar í fastanefndir sveitarstjórnar, nefndir fyrir hluta sveitarfélags, nefndir til að fara með einstök verkefni eða málaflokka, byggðarráð og aðrar nefndir og stjórnir sem sveitarfélag á aðild að skulu vera leynilegar og bundnar hlutfallskosningar ef þess er óskað.

Þeir einir eru kjörgengir í nefndir, ráð og stjórnir sem hafa kosningarétt í sveitarfélaginu, nema annað leiði af lögum.

Starfsmenn fyrirtækja og stofnana sveitarfélags eru ekki kjörgengir í nefndir, ráð og stjórnir þeirra fyrirtækja eða stofnana er þeir starfa hjá. Sveitarstjórn getur þó ákveðið að víkja frá þessu ef málefni vinnuveitanda eru óverulegur þáttur í starfi viðkomandi nefndar og starfið er ekki þess eðlis að hætta sé á hagsmunaárekstrum þrátt fyrir nefndasetu.

44. gr.

Framlagning lista við hlutfallskosningu.

Við bundna hlutfallskosningu í nefndir skal framlagning lista fara fram með eftirfarandi hætti:

1. Leggja skal fram lista þar sem fram koma tillögur um fulltrúa í viðkomandi nefnd. Hver sveitarstjórnarmaður getur aðeins staðið að tillögu um einn lista í hverja nefnd. Listi getur innihaldið allt að tvöföldum þeim fulltrúafjölda sem kjósa skal til nefndarinnar. Nafn sveitarstjórnarmanns má aðeins setja á þann lista sem hann sjálfur stendur að tillögu um.

2. Ef velja á tvo eða þrjú fulltrúa í nefnd skal a.m.k. einn af hvoru kyni vera á lista. Ef velja á fjóra eða fimm fulltrúa skulu a.m.k. tveir af hvoru kyni vera á lista. Ef velja á sex til átta í nefnd skulu a.m.k. þrír af hvoru kyni vera á lista. Ef velja á níu fulltrúa skulu a.m.k. fjórir af hvoru kyni vera á lista. Ef velja á fleiri í nefnd skal a.m.k. 40% af hvoru kyni vera á lista. Ef kjörgengi í nefnd er bundið við sveitarstjórnarmenn eða varamenn þeirra á þessi regla þó ekki við. Hið sama á við ef kjörgengi í nefnd er bundið með þeim hætti að ekki er fært að fullnægja kröfum skv. þessum lið.

3. Tillaga um lista skal lögð fram skriflega og undirrituð af a.m.k. einum þeirra sveitarstjórnarmanna sem stendur að henni. Ef gerð er tillaga um fulltrúa sem ekki er skylt að taka kjöri í viðkomandi nefnd skal liggja fyrir samþykki hans fyrir tilnefningunni.

45. gr.

Kosning á milli lista.

Kosning á milli lista skal fara fram á eftirfarandi hátt:

1. Nefndasætum er deilt á viðkomandi lista í hlutfalli við þau atkvæði sem hver listi fær á grundvelli eftirfarandi reglu: Deila skal atkvæðatölum listanna með tölunum 1, 2, 3, 4, o.s.frv. Útkomutölur eru skráðar fyrir hvern lista.

2. Þegar ákveðnar hafa verið útkomutölur fyrir hvern lista skal ákvarða hvaða fulltrúar hafa fengið kosningu í nefnd. Það er gert á eftirfarandi hátt: Fyrsta fulltrúa fær sá listi sem hefur hæsta útkomutölu. Sú tala er síðan felld niður. Annan fulltrúa fær sá listi sem nú hefur hæsta útkomutölu. Þessu skal fram haldið þar til úthlutað hefur verið jafnmörgum fulltrúum og kjósa á.

3. Ef of fá nöfn eru á lista þegar til úthlutunar kemur skal ganga framhjá þeim lista við frekari úthlutun. Ef tvær eða fleiri útkomutölur eru jafnháar fær sá listi sem hefur fleiri atkvæði á bak við sig sætið, en annars skal varpa hlutkesti.

4. Ef í ljós kemur, að þessu loknu, að annað kynið hefur ekki svo marga fulltrúa af hverjum lista fyrir sig og krafist er í 2. tölul. 44. gr. skal færa einstaklinga af því kyni sem fulltrúa vantar svo langt upp listann sem þarf þannig að tilskilið hlutfall náist.

Ef ekki er kosið hlutfallskosningu til nefndar, sbr. 1. mgr. 43. gr., skal sveitarstjórn gæta þess að fullnægja kröfum um kynjahlutfall skv. 2. tölul. 44. við skipun í viðkomandi nefnd.

46.

Fundir nefnda og ályktunarhæfi.

Um fundi nefnda, ályktunarhæfi og atkvæðagreiðslur gildir ákvæði 17. gr. laga þessara, eftir því sem við getur átt.

47. gr.

Varamenn.

Varamenn taka sæti í nefndum í þeirri röð sem þeir eru kosnir.

Þegar kosið er til nefndar hlutbundinni listakosningu, eða listi hefur verið sjálfkjörinn, og aðalmaður í nefnd hefur forföll taka varamenn af þeim lista sem aðalmaður er kjörinn af sæti í nefnd í þeirri röð sem þeir skipa listann eftir að endurröðun á hann hefur farið fram skv. 4. tölul. 1. mgr. 45. gr.

Ef tveir eða fleiri flokkar eða framboðslistar til sveitarstjórnar hafa í sameiningu lagt fram tillögu að lista við hlutbundna listakosningu í nefnd geta þeir komið sér saman um að varamenn listans, sem eru úr sama flokki eða af sama framboðslista og sá aðalmaður í nefnd sem um ræðir, taki sæti hans í nefndinni í þeirri röð sem þeir voru kosnir án tillits til þess hvar þeir annars eru í röð varamanna. Sé enginn úr hópi varamanna viðkomandi lista í sama flokki eða tilheyri sama framboðslista og aðalmaður tilheyrði þegar kosning í nefnd fór fram taka varamenn af listanum sæti eftir venjulegum reglum.

Yfirlýsingu um samkomulag skv. 3. mgr. skal leggja fram á fyrsta sveitarstjórnarfundi eftir að nefndarkosning fór fram og gildir hún til loka kjörtímabils eða þar til kjörið er í nefnd að nýju.

48. gr.

Boðun varamanna.

Um boðun varamanna í nefndir gilda ákvæði 31. gr., eftir því sem við getur átt.

Þegar aðalmaður í nefnd fellur frá, missir kjörgengi, fær lausn frá nefndarstarfi eða forfallast varanlega frá því að sitja í nefnd tekur varamaður hans sæti í nefndinni nema sveitarstjórn ákveði að kjósa aðalmann að nýju. Ella skipar sveitarstjórn nýjan varamann til setu í nefndinni.

Ákvæði þessa kafla um varamenn eiga einnig við um varaáheyrnarfulltrúa eftir því sem við getur átt.

49. gr.

Lausn frá nefndasetu og endurskipun.

Fulltrúum í nefndum, ráðum og stjórnnum sveitarfélags, sem ekki eru aðal- eða varamenn í sveitarstjórn, er heimilt að segja af sér nefndastörfum hvenær sem er á kjörtímabili. Aðrir fulltrúar geta óskað eftir því við sveitarstjórn að þeim verði veitt lausn tímabundið eða út kjörtímabilið, sem þá metur hvort skilyrði til þess séu fyrir hendi.

Sveitarstjórn getur, hvenær sem er á kjörtímabili, ákveðið að skipta um fulltrúa í nefndum, ráðum og stjórnnum sem hún kys eða skipar ef ekki er um það ágreiningur innan sveitarstjórnar eða málefnalegar ástæður mæla með slíkri breytingu, s.s. ef nefndarmaður, án lögmætra forfalla, mætir ekki á fundi nefndar eða brýtur gegn þagnarskyldu. Enn fremur getur sveitarstjórnarmaður krafist þess að nefnd verði endurskipuð telji hann ástæðu til. Sveitarstjórn er þó heimilt að hafna slíkri beiðni ef hún er bersýnilega tilefnislaus. Við framangreindar breytingar á skipan fulltrúa í nefndum, ráðum og stjórnnum sveitarfélags skal

kjósa alla fulltrúa að nýju og fer þá um kjör þeirra skv. 1. mgr. 46. gr. nema enginn ágreiningur sé innan sveitarstjórnar um breytingarnar.

Breytingar á nefndaskipan skv. þessari grein skulu fullnægja skilyrðum 2. tölul. 44. gr. og 4. tölul. 45. gr. um kynjahlutföll.

50. gr.

Áheyrnarfulltrúar.

Hafi sveitarstjórn verið kjörin bundinni hlutfallskosningu og einhver framboðsaðili sem fulltrúa á í sveitarstjórn nær ekki kjöri í fastanefnd sem falið hefur verið vald til töku fullnaðarákvarðana í málum, þar á meðal í byggðarráð, skal fulltrúum þessa aðila heimilt að tilnefna áheyrnarfulltrúa til þátttöku í fundum nefndarinnar.

Réttur skv. 1. mgr. nær ekki til barnaverndarnefnda. Að öðru leyti skulu áheyrnarfulltrúar skv. þessari grein víkja af fundi nefndar þegar til afgreiðslu eru mál er varða réttarstöðu einstaklinga.

Áheyrnarfulltrúi og varaáheyrnarfulltrúi skv. 1. mgr. skulu fullnægja kjörgengis-skilyrðum í viðkomandi nefnd.

51. gr.

Þóknun.

Sveitarstjórn er skylt að ákveða kjörnum fulltrúum í nefndum, ráðum og stjórnnum á vegum sveitarfélags hæfilega þóknun fyrir þau störf skv. mati sveitarstjórnar í samræmi við reglur sem hún setur.

Sveitarstjórn er heimilt að ákveða að greiða áheyrnarfulltrúum þóknun fyrir störf þeirra í nefndum, ráðum og stjórnnum á vegum sveitarfélags.

Ráðuneytið skal gefa út viðmiðanir um greiðslur skv. þessari grein.

52. gr.

Önnur réttindi og skyldur.

Nefndarmönnum er skylt að sækja fundi nefndar.

Ákvæði III. og IV. kafla laga þessara gilda að öðru leyti um fulltrúa í nefndum, ráðum og stjórnnum sveitarfélaga, eftir því sem við á. Réttindi takmarkast þó eftir eðli máls við það sem viðkomandi fulltrúum er þörf á vegna starfa í viðkomandi nefnd.

53. gr.

Aðrar nefndir, ráð og stjórnir sem sveitarfélag á aðild að.

Sveitarstjórn kýs fulltrúa í nefndir, ráð og stjórnir sem sveitarfélagið á aðild að skv. viðkomandi lögum eða samþykktum. Ákvæði þessa kafla eiga við um slíka fulltrúa eftir því sem við getur átt.

Að því leyti sem nefnd, ráð eða stjórn lögaðila, sem sveitarstjórn kýs fulltrúa til skv. 1. mgr., fer með framkvæmd eða ábyrgð á verkefni sem sveitarfélagi væri ekki sjálfu heimilt að sinna, þá er fulltrúi sveitarfélags í viðkomandi nefnd, ráði eða stjórn ekki bundinn af fyrirmælum sveitarstjórnarinnar um þau störf. Hið sama á við að því leyti sem það leiðir af lögum sem gilda um rekstur og starfsemi viðkomandi lögaðila.

VI. KAFLI

Framkvæmdastjóri og aðrir starfsmenn sveitarfélaga

54. gr.

Ráðning framkvæmdastjóra.

Sveitarstjórn skal ráða framkvæmdastjóra til þess að annast framkvæmd ákvarðana sveitarstjórnar og verkefni sveitarfélagsins. Heimilt er tveimur sveitarfélögum eða fleiri að ráða sameiginlegan framkvæmdastjóra.

Sveitarstjórn skal gera skriflegan ráðningarsamning við framkvæmdastjóra þar sem starfskjör hans eru ákveðin. Ráðningartími framkvæmdastjóra skal að jafnaði vera sá sami og kjörtími sveitarstjórnar. Heimilt skal að semja um gagnkvæman uppsagnarfrest innan ráðningartíma.

Ráðuneytið skal gefa út viðmiðanir um ráðningarsamninga og starfskjör framkvæmdastjóra sveitarfélaga.

55. gr.

Hlutverk framkvæmdastjóra.

Framkvæmdastjóri er æðsti yfirmaður annars starfslíð sveitarfélagsins. Hann skal sjá um að stjórnýsla sveitarfélagsins samkvæmt lögum, samþykktum og viðeigandi fyrirmælum yfirmanna.

Framkvæmdastjóri skal sitja fundi sveitarstjórnar. Þar hefur hann málfrelsi og tillögurétt en eigi atkvæðisrétt nema hann sé jafnframt kjörinn fulltrúi í sveitarstjórninni. Hann hefur jafnframt rétt til setu á fundum nefnda sveitarstjórnar.

Framkvæmdastjóri skal sjá um að fundir sveitarstjórnar, byggðarráðs og annarra nefnda sveitarstjórnar séu vel undirbúnir og tryggja að mál sem þar eru afgreidd séu vel upplýst. Hann sér einnig um að ákvarðanir þær sem teknar eru af hálfu sveitarstjórnar og annarra nefnda komist til framkvæmda, hafi sveitarstjórn ekki falið það öðrum.

Framkvæmdastjóri er prókúruhafi sveitarsjóðs. Honum er heimilt að veita öðrum starfsmanni sveitarfélagsins prókúru að fengnu samþykki sveitarstjórnar. Prókúruhafar skulu vera fjár síns ráðandi.

Framkvæmdastjóri undirritar skjöl varðandi kaup og sölu fasteigna sveitarfélagsins, lántökur og ábyrgðir, svo og önnur skjöl sem fela í sér skuldbindingar eða ráðstafanir sem samþykki sveitarstjórnar þarf til.

Í samþykkt um stjórn sveitarfélags skal setja nánari ákvæði um verksvið framkvæmdastjóra og mörk milli þess og ákvörðunarvalds sveitarstjórnar og byggðarráðs.

56. gr.

Ráðning annarra starfsmanna.

Sveitarstjórn ræður starfsmenn í æðstu stjórnunarstöður hjá sveitarfélagi og stofnunum þess og veitir þeim lausn frá starfi.

Um ráðningu annarra starfsmanna annast framkvæmdastjóri enda hafi sveitarstjórn eigi ákveðið annað í samþykkt um stjórn sveitarfélagsins eða með almennum fyrirmælum.

57. gr.

Starfskjör, réttindi og skyldur.

Um starfskjör, réttindi og skyldur starfsmanna sveitarfélaga fer eftir ákvæðum kjarasamninga hverju sinni og eða ákvæðum ráðningarsamninga.

Starfsmenn sveitarfélaga, endurskoðendur og aðrir sem sveitarfélög ráða til vinnu við ákveðin verkefni eru bundnir þagnarskyldu um atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu og leynt eiga að fara skv. lögum, fyrirmælum yfirboðara eða eðli máls. Þagnarskylda helst þótt látið sé af starfi.

VII. KAFLI

Fjármál sveitarfélaga

58. gr.

Fjárstjórnarvald sveitarstjórnarinnar.

Einvörðungu sveitarstjórn getur tekið ákvarðanir um málefni sem varða verulega fjármál sveitarfélagsins. Til slíkra málefna teljast meðal annars ákvarðanir um eftirtalin atriði, séu ekki gerðar beinar undantekningar þar á með lögum:

1. staðfestingu ársreiknings,
2. fjárhagsáætlun næstkomandi árs,
3. fjárhagsáætlun til fjögurra ára,
4. viðauka við fjárhagsáætlanir skv. 2. og 3. tölul.,
5. lán, ábyrgðir eða aðrar fjárhagslegar skuldbindingar sveitarfélags,
6. sölu eigna sveitarfélagsins og annarra réttinda þess,
7. um álagningu skatta og gjalda,
8. ráðningu eða uppsögn endurskoðanda,

Ráðherra skal í reglugerð mæla nánar fyrir um þær ákvarðanir skv. 5. og 6. tölul. 1. mgr. sem þurfa ekki sérstakt samþykki sveitarstjórnar, enda rúmist þær innan fjárhagsáætlunar til eins árs og fjárhagsáætlunar til fjögurra ára, eigi hún við.

59. gr.

Reikningsárið og bókhaldsskylda.

Reikningsár sveitarfélaga skal vera almanaksárið. Sveitarfélög, stofnanir þeirra og fyrirtæki eru bókhaldsskyld skv. almennum reglum.

Bókhaldi sveitarfélags skal hagað á skýran og aðgengilegan hátt og skulu reikningsskil gefa glögga mynd af rekstri og efnahag í heild.

Að svo miklu leyti sem við á gilda ákvæði laga um bókhald og laga um ársreikninga, svo og aðrar góðar bókhalds- og reikningsskilavenjur.

60. gr.

Flokkun í bókhaldi og reikningsskilum.

Í reikningsskilum sveitarfélaga skal skipta starfsemi þeirra þannig:

1. A-hluti, sem í lögum þessum merkir aðalsjóð sveitarfélags auk annarra sjóða og stofnana sem sinna starfsemi sem að hluta eða öllu leyti er fjármögnuð af skatttekjum.

2. B-hluti, sem í falla stofnanir sveitarfélaga, fyrirtæki og aðrar rekstrareiningar sem að hálfu eða meirhluta eru í eigu sveitarfélaga og eru reknar sem fjárhagslega sjálfstæðar einingar.

Sveitarfélögum er heimilt, eftir því sem leiðir af viðkomandi lagareglum, að ákveða sér eðlilegan afrakstur af því fjármagni sem bundið er í rekstri stofnana þeirra og fyrirtækja.

61. gr.

Ársreikningur.

Ársreikningur sveitarfélags skal gerður eftir almennum reglum um ársreikninga, auk annarra viðeigandi laga og reglna. Hann skal gefa glögga mynd af rekstri sveitarfélags, efnahag og breytingu á handbæru fé á viðkomandi ári. Í ársreikningi skal koma fram samanburður við ársreikning undanfarins árs og við fjárhagsáætlun ársins. Jafnframt skal í ársreikningi gera sérstaklega grein fyrir ástæðum verulegra frávikum um útgjöld og tekjur frá því sem ákveðið var með samþykkt fjárhagsáætlunar fyrir viðkomandi ár.

Í ársreikningi skal koma fram skýrt yfirlit yfir allar ábyrgðir sveitarfélags og samningsskuldbindingar.

Ársreikningur sveitarfélags skal fullgerður, endurskoðaður og tilbúinn til afgreiðslu í sveitarstjórn fyrir 15. apríl ár hvert.

Sveitarstjórn skal hafa lokið fullnaðarafgreiðslu ársreiknings sveitarsjóðs, stofnana sveitarfélags og fyrirtækja þess eigi síðar en 15. maí ár hvert.

62. gr.

Fjárhagsáætlanir.

Sveitarstjórn skal á hverju ári samþykkja fjárhagsáætlun fyrir næstu fjögur ár. Skal hún fela í sér heildaráætlun um fjármál sveitarfélagsins, bæði A- og B-hluta skv. 60. gr. Á sama fundi og fjögurra ára áætlun er afgreidd skal sveitarstjórn samþykkja fjárhagsáætlun fyrir næsta reikningsár. Skal sú áætlun fela í sér bindandi ákvörðun um allar fjárhagslegar ráðstafanir sveitarfélagsins á því ári sem hún tekur til, sbr. nánari fyrirhæli 63. gr.

Fjárhagsáætlanir skulu gefa greinargott og ítarlegt yfirlit um eignir og sjóðstreymi. Einnig skal þar koma fram greinargott yfirlit um tekjuöflun, ráðstöfun fjármuna og fjárheimildir sveitarfélagsins. Við gerð fjárhagsáætlana skal hafa hliðsjón af fjárhagslegri stöðu sveitarsjóðs og stofnana sveitarfélagsins.

Byggðarráð, eða framkvæmdastjóri sé byggðarráð ekki kjörð, leggur tillögu um fjárhagsáætlunir skv. 1. mgr. fyrir sveitarstjórn eigi síðar en 15. október ár hvert. Sveitarstjórn skal fjalla um þær á tveimur fundum sem fram skulu fara með minnst tveggja vikna millibili. Að lokinni umræðu sveitarstjórnar skal afgreiða þær samhliða og eigi síðar en 15. nóvember.

Tillögum skv. 3. mgr. skal fylgja greinargóð lýsing þeirra forsendna sem þær byggjast á, þar á meðal um helstu hagtölur og uppruna þeirra. Tillögunum skal fylgja ítarleg lýsing helstu framkvæmda og skuldbindinga sem gert er ráð fyrir, þar á meðal um þörf þeirra og aðra valkosti séu þeir fyrir hendi.

63. gr.

Bindandi áhrif ákvörðunar um fjárhagsáætlun ársins.

Ákvörðun sem sveitarstjórn tekur skv. 1. mgr. 62. gr. um fjárhagsáætlun næstkomandi árs er bindandi regla um allar fjárhagslegar ráðstafanir af hálfu sveitarfélagsins. Aðrir geta þó ekki byggt sjálfstæðan rétt til fjárframlaga eða annarrar fyrirgreiðslu sveitarfélags á fjárhagsáætlunum.

Óheimilt er að víkja frá fjárhagsáætlun skv. 1. mgr. nema sveitarstjórn hafi áður samþykkt viðauka við áætlunina. Á þetta við um hverskyns ákvarðanir, samninga eða aðrar fjárhagslegar ráðstafanir sem hafa í för með sér breytingar á tekjum, útgjöldum, skuldbindingum eða tilfærslur milli fjárlagaliða í þegar samþykktri áætlun. Viðauki er ekki gildur nema hann feli einnig í sér útfærða ákvörðun um það hvernig þeim útgjöldum eða tekjulækkun sem gert er ráð fyrir verði mætt. Á það einnig við þótt heildarútgjöld eða heildartekjur breytist ekki vegna samþykktar hans.

Þrátt fyrir 2. mgr. má í undantekningartilvikum gera þær ráðstafanir sem skylt er skv. lögum eða öðrum bindandi réttarreglum án þess að sveitarstjórn hafi áður samþykkt viðauka, enda þoli þær ekki bið. Viðhlítandi heimildar sveitarstjórnar skal þá afla svo fljótt sem auðið er. Skal erindi um slíka heimild lagt fyrir þegar á næsta fundi sveitarstjórnarinnar.

64. gr.

Viðmiðanir um afkomu og fjárhagsstöðu sveitarfélaga.

Sveitarstjórn ber að sjá til þess að rekstri, fjárfestingum og ráðstöfun eigna og sjóða sé þannig hagað á hverjum tíma að sveitarfélagið muni til framtíðar geta sinnt skyldubundnum verkefnum sínum.

Skyldu skv. 1. mgr. skal sveitarstjórn fullnægja m.a. með því að:

1. samanlögð heildarútgjöld til rekstrar vegna A- og B-hluta í reikningsskilum skv. 60. gr. séu á hverju þriggja ára tímabili ekki hærri en sem nemur samanlögðum reglulegum tekjum og

2. heildarskuldir og skuldbindingar A- og B- hluta í reikningsskilum skv. 60. gr. séu ekki hærri en sem nemur 150% af reglulegum tekjum.

Ráðherra skal í reglugerð skilgreina nánar þau viðmið sem lögð eru til grundvallar skv. 2. mgr., þar á meðal um útgjöld, tekjur, eignir, skuldir og skuldbindingar.

65. gr.

Örugg meðferð fjármuna.

Sveitarstjórn skal gæta ábyrgðar við meðferð fjármuna sveitarfélagsins og tryggja örugga ávöxtun þeirra. Varðveita skal fjármuni með öruggum hætti, s.s. á innlánsreikningum í öruggum fjármálastofnunum eða með því að kaupa ríkistryggð verðbréf. Sveitarfélögum er óheimilt að fjárfesta í hagnaðarskyni nema um sé að ræða verkefni sem þeim hefur með lögum verið falið eða heimilað að sinna.

66. gr.

Miklar fjárfestingar og skuldbindingar.

Áður en sveitarstjórn tekur ákvörðun um fjárfestingu, framkvæmd eða aðra skuldbindingu sem nemur 20% af skatttekjum sveitarfélagsins yfirstandandi reikningsár er skylt að gera sérstakt mat á áhrifum hennar á fjárhag sveitarfélagsins. Hér undir falla m.a. framkvæmdir, fjárfestingar í eignum, samningar um þjónustu, sölu og endurleigu fasteigna, fjármögnunarsamningar, rekstrarleigusamningar o.þ.u.l. ráðstafanir. Hér undir falla einnig ákvarðanir um veitingu ábyrgða skv. 69. gr. og þær ákvarðanir fyrirtækja og stofnana sveitarfélagsins sem leiða til þess að ábyrgðarskuldbindingar sveitarfélags hækka sem nemur 20% af skatttekjum viðkomandi ár.

Í mati skal gera grein fyrir kostnaðaráætlun og forsendum hennar, áhrifum á fjárhag sveitarfélags til lengri tíma og áhrifum af rekstrarkostnaði sé um hann að ræða. Óheimilt er að skipta fjárfestingu, framkvæmd eða skuldbindingu upp í smærri þætti í þeim tilgangi að komast framhjá mati skv. grein þessari.

Mat skal framkvæmt af sérfróðum aðila sem ekki er tengdur sveitarfélaginu.

67. gr.

Yfirráð yfir fasteignum og öðrum eignum.

Sveitarfélag skal tryggja sér viðeigandi nýtingar- eða afnotarétt af fasteignum og mannvirkjum, svo sem veitum, sem nauðsynlegar eru til að lögboðin verkefni sveitarfélags verði rækt.

68. gr.

Heimild til veðsetningar.

Sveitarfélag má ekki veðsetja öðrum tekjur sínar. Ekki heldur fasteignir eða aðrar eignir sem það á og nauðsynlegar eru til að lögboðin verkefni sveitarfélags verði rækt, sbr. 67. gr. Aðrar eignir má veðsetja til tryggingar lánnum sem sveitarfélag tekur til eigin þarfa og heildareignir sveitarfélags standa til tryggingar skuldbindingum þess.

Þrátt fyrir 1. mgr. getur sveitarfélag veitt Lánasjóði sveitarfélaga ohf. veð í tekjum sínum 1. vegna lána sem það tekur hjá sjóðnum og vegna ábyrgða sem það veitir honum skv. 1. og 2. mgr. 69. gr. Ráðherra skal í reglugerð setja nánari ákvæði um tryggingar lánasjóðsins skv. þessari mgr.

69. gr.

Heimild til að gangast í ábyrgðir.

Sveitarfélag getur veitt einfalda ábyrgð til tryggingar á lánnum stofnana og fyrirtækja sem það á að öllu leyti enda sinni þær verkefnum sem teljast til lögákveðinna verkefna sveitarfélaga.

Sveitarfélag getur einnig veitt einfalda ábyrgð til tryggingar á lánum stofnana og fyrirtækja sem það á og rekur í samvinnu við önnur sveitarfélög eða aðra opinbera aðila. Innbyrðis skal ábyrgð eigenda skiptast í hlutfalli við eignararhlut. Skilyrði er að viðkomandi lögaðili sé að fullu í eigu opinberra aðila, að trygging sé bundin við lántöku vegna lögákveðins verkefnis sveitarfélaga og að allir eigendur ábyrgist lán í samræmi við eignarhlut sinn. Ábyrgð fellur úr gildi ef lögaðili færir að einhverju leyti í eigu einkaaðila.

Sveitarfélag má ekki ganga í ábyrgðir vegna annarra skuldbindinga en greinir í 1. og 2. mgr. Prókúruhafa sveitarfélags er þó heimilt, fyrir þess hönd, að ábyrgjast með framsalsáritun greiðslu viðskiptaskjala sem sveitarfélagið hefur eignast á eðlilegan hátt í tengslum við daglegan rekstur þess.

70. gr.

Skuldajöfnuður.

Kröfur á hendur sveitarfélagi má ekki nota til skuldajafnaðar við kröfu sveitarfélags um lögboðin gjöld til sveitarsjóðs eða stofnana sveitarfélagsins.

Fjármálastofnun má ekki nýta fjármuni sem sveitarfélag hefur afhent henni til varðveislu skv. 65. gr. til skuldajafnaðar til fullnustu kröfu sem stofnunin kann að eiga á sveitarfélagið.

71. gr.

Gjaldþrotaskipti og aðför.

Sveitarfélög verða ekki tekin til gjaldþrotaskipta. Ekki verður gerð aðför í þeim eignum sveitarfélaga sem nauðsynlegar eru til framkvæmda á lögboðnum verkefnum.

72. gr.

Endurskoðun.

Sérhvert sveitarfélag skal hafa endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtæki skv. lögum um endurskoðendur. Endurskoðun fer eftir lögum um endurskoðendur og lögum um ársreikninga auk ákvæða laga þessara.

Endurskoðun tekur til allrar fjárhagslegrar starfsemi sveitarfélags sem lýst er, eða lýsa skal, í reikningsskilum þess, sbr. 60. gr. Í endurskoðun felst meðal annars könnun á því hvort reikningsskil sveitarfélags eru í samræmi við lög, hvort fullnægjandi heimildir hafa verið fyrir útgjöldum og hvort almenn stjórnarsýsla sveitarfélags og einstakar ákvarðanir af þess hálfu eru í samræmi við reglur um fjármál sveitarfélaga, ábyrgja fjármálastjórn og forsvaranlega meðferð fjármuna.

Við lok endurskoðunar skal endurskoðandi árita hið endurskoðaða viðfangsefni í samræmi við ákvæði laga um endurskoðendur. Ennfremur skal endurskoðandi sveitarfélags gefa út skýrslu um endurskoðun á ársreikningi sveitarfélags. Ef endurskoðunarfyrtæki annast endurskoðun skal áritun og útgáfa skýrslu skv. þessari grein framkvæmd af þeim sem bar ábyrgð á endurskoðuninni fyrir hönd endurskoðunarfyrtækisins.

Sveitarstjórn skal veita endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtæki aðgang að öllum þeim upplýsingum og gögnum sem þörf er á vegna endurskoðunar. Reglur um þagnarskyldu takmarka ekki rétt endurskoðanda í þessu efni.

Endurskoðandi eða endurskoðunarfyrtæki skal ráðinn af sveitarfélagi til fimm ára í senn. Ráðningu verður aðeins sagt upp innan ráðningartíma á grundvelli málefnalegra forsendna. Að fimm ára ráðningartíma liðnum skal endurskoðandi sem bar ábyrgð á endurskoðun taka sér hlé frá endurskoðun sveitarfélagsins í a.m.k. fimm ár.

Endurskoðandi sveitarfélags má ekki taka þátt í ákvörðunum eða öðrum aðgerðum á vegum sveitarfélags sem geta leitt til þess að hlutleysi hans við framkvæmd endurskoðunarstarfa sé stefnt í hættu.

73. gr.

Álitsgerðir endurskoðanda og meðferð þeirra.

Verði endurskoðandi var við að reikningsskil og fjármál sveitarfélags séu ekki í samræmi við kröfur laga og reglna skal hann þá þegar, einnig innan ársins ef við á, greina sveitarstjórn og eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga frá því með skriflegri álitsgerð. Þagnarskylda skv. lögum þessum, eða öðrum lögum, stendur þeirri skyldu ekki í vegi.

Berist sveitarstjórn skriflegt álit endurskoðanda um að reikningsskil eða fjármál sveitarfélags séu ekki í samræmi við kröfur skal oddviti tryggja að álitid hafi borist öllum aðalmönnum í sveitarstjórn eigi síðar en sjö dögum eftir að það liggur fyrir.

Endurskoðandi sveitarfélags getur krafist þess sérstaklega að álit hans sé tekið til umfjöllunar á fundi sveitarstjórnar. Ennfremur skal taka slíkt álit til umfjöllunar á fundi sveitarstjórnar ef sveitarstjórnarmaður krefst þess.

74. gr.

Reikningsskila- og upplýsinganefnd.

Ráðherra skipar fimm manna reikningsskila- og upplýsinganefnd sveitarfélaga til fimm ára í senn. Nefndarmenn skulu hafa sérstaka þekkingu á reikningsskilum sveitarfélaga. Tvo skal skipa skv. tilnefningu Sambands íslenskra sveitarfélaga, einn skv. tillögu Hagstofu Íslands og tvo án tilnefningar. Skal annar þeirra vera löggiltur endurskoðandi. Fimm varamenn skulu skipaðir með sama hætti. Ráðherra skipar formann nefndarinnar.

Nefndin skal í störfum sínum stuðla að samræmingu í reikningsskilum sveitarfélaga og öðrum fjárhagslegum ráðstöfunum þeirra. Þá sinnir hún öðrum verkefnum sem ráðherra felur henni á þessu sviði.

75. gr.

Reglur um bókhald og reikningsskil.

Að fengnum tillögum reikningsskila- og upplýsinganefndar skal ráðherra setja reglugerð um:

1. bókhald sveitarfélaga, þar á meðal um samræmdan bókhaldslykil,
2. vinnslu, meðferð, form og efni fjárhagsáætlana,
3. vinnslu, meðferð, form og innihald ársreiknings, endurskoðun ársreiknings og meðferð á skýrslum endurskoðanda um hann.

Reikningsskila- og upplýsinganefnd getur, eftir því sem tilefni er til, gefið út nánari leiðbeiningar og álit um bókhald, fjárhagsáætlanir og reikningsskil sveitarfélaga.

76. gr.

Skil á upplýsingum um fjármál.

Fjárhagsáætlanir skal senda ráðuneytinu innan 5 daga frá afgreiðslu þeirra. Hið sama á við um viðauka sem gerðir eru við slíkar áætlanir.

Ársreikning sveitarfélags, ásamt skýrslu endurskoðanda, skal senda ráðuneytinu og Hagstofu Íslands eigi síðar en 20. maí ár hvert. Álit endurskoðanda skv. 73. gr. skal hann sjálfur senda ráðuneytinu jafn skjótt og það er afhent sveitarfélagi.

Að fengnum tillögum reikningsskilanefndar skal ráðherra setja reglugerð um ársfjórðungsleg skil sveitarfélaga á upplýsingum úr bókhaldi og reikningsskilum til afnota fyrir ráðuneytið, aðra opinbera aðila og Samband íslenskra sveitarfélaga. Í reglugerð skal m.a. mælt fyrir um framsetningu og form slíkra upplýsinga, sem og um rafræn skil þeirra eftir því sem við. Haft skal samráð við Hagstofu Íslands um setningu reglugerðarinnar.

VIII. KAFLI

Eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

77. gr.

Skyldur sveitarstjórnar.

Sveitarstjórn ber ábyrgð á fjárhag sveitarfélags. Henni ber að tryggja að ákvæðum laga þessara um fjármál sveitarfélaga sé fylgt.

Ef fjármál sveitarfélags eða einstakar fjárhagslegar ráðstafanir þess eru ekki í samræmi við lög þessi skal sveitarstjórn þegar í stað gera eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga viðvart. Á það einnig við þegar fyrirséð er að sveitarfélag muni komast í fjárþröng þannig að því muni ekki verða unnt að standa í skilum. Ef skilyrði 86. gr. eru fyrir hendi skal tilkynning fela í sér ósk um skipun fjárhaldsstjórnar og greiðslustöðvun ef við á.

78. gr.

Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga.

Ráðherra skipar þriggja manna eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga til fimm ára í senn. Nefndarmenn skulu hafa sérstaka þekkingu á fjárhagslegum málefnum sveitarfélaga. Einn fulltrúi í nefndinni skal skipaður skv. tilnefningu Sambands íslenskra sveitarfélaga og tveir án tilnefningar og skal annar þeirra vera löggiltur endurskoðandi. Þrír varamenn skulu skipaðir með sama hætti. Ráðherra skipar formann nefndarinnar.

Kostnaður af störfum eftirlitsnefndarinnar, þ.m.t. þóknun nefndarmanna, greiðist úr ríkissjóði. Skal þóknunin ákveðin af ráðherra.

Nefndin er sérstakt stjórnvald sem heyrir undir yfirstjórn ráðherra. Ákvarðanir hennar sæta þó ekki kærui til ráðherra.

79. gr.

Hlutverk eftirlitsnefndar.

Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga skal fylgjast með fjármálum, þ.m.t. reikningsskilum og fjárhagsáætlunum sveitarfélaga, og bera þau saman við viðmiðanir skv. lögum þessum og reglum settum skv. þeim. Nefndin skal hafa almennt eftirlit með því að fjármál og fjárstjórn sveitarfélaga sé í samræmi við lög og reglur.

Eftirlit nefndarinnar og ákvarðanir hennar skulu byggjast á heildarmati á fjárhagslegri stöðu viðkomandi sveitarfélaga. Nefndinni ber í einstökum málum að velja þau úrræði sem líklegast er að nái því markmiði sem að er stefnt, að teknu tilliti til sjálfstjórnar sveitarfélaga.

80. gr.

Aðgangur eftirlitsnefndar með fjármálum sveitarfélaga að upplýsingum.

Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga skal hafa aðgang að öllum upplýsingum um fjárhagsleg málefni sveitarfélaga sem berast ráðuneytinu.

Sveitarfélögum er ennfremur skylt að veita eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga og starfsmönnum hennar aðstöðu til þess að gera þær athuganir sem nefndin telur nauðsynlegar. Henni skal veittur aðgangur að öllum starfsstöðvum, bókum, fylgiskjölum og öðrum gögnum sveitarfélags. Sveitarstjórn og starfsmenn sveitarfélags skulu veita nefndinni allar þær upplýsingar sem starfinu tengjast, hún óskar eftir og unnt er að láta í té, innan þess frests sem nefndin ákveður hverju sinni.

81. gr.

Reglur um störf eftirlitsnefndar og viðmið um fjármál sveitarfélaga.

Ráðherra skal setja reglugerð um störf eftirlitsnefndar. Þar skal m.a. mæla fyrir um málsmeðferð eftirlitsnefndar og nauðsynlegar viðmiðanir varðandi fjárhagsleg málefni sveitarfélaga, sbr. 64. gr.

82. gr.

Nánar um úrræði eftirlitsnefndarinnar.

Í því skyni að fullnægja hlutverki sínu skv. lögum þessum getur nefndin:

1. birt reglubundið almennar grunnupplýsingar um fjárhag sveitarfélaga,
2. sent fyrirspurnir til sveitarstjórna þar sem óskað er skýringa og eða gagna innan ákveðins frests,
3. sent skriflegar ábendingar eða tilmæli til sveitarstjórnar vegna fjárhagslegrar stöðu sveitarfélags eða einstakra fjárhagslegra ákvarðana,
4. birt opinberlega tilkynningu eða ályktun um stöðu eða einstakar fjárhagslegar ákvarðanir sveitarfélags,
5. vísað máli til ráðherra, sbr. 83 til 85. gr.

83. gr.

Samkomulag sveitarstjórnar og ráðherra um fjármál.

Þegar tilefni er til vegna fjármála eða fjárstjórnar sveitarfélags skal ráðherra, á grundvelli rökstuddrar tillögu eftirlitsnefndar, gera samkomulag við viðkomandi sveitarstjórn um fjárhagsleg málefni sveitarfélagsins. Í samkomulagi skal fjalla um tilgang þess og viðmið um fjárhagsleg málefni eftir því sem þörf er á, þar á meðal um rekstur, fjárfestingar og álagningu gjalda og skatta.

Ráðherra getur einnig gert samkomulag skv. þessari grein að beiðni viðkomandi sveitarstjórnar. Skal þá leitað umsagnar eftirlitsnefndar áður en samkomulag er gert.

Þegar samkomulag liggur fyrir skal það staðfest af ráðuneytinu annars vegar og viðkomandi sveitarstjórn hins vegar. Ráðuneytið getur gert þá kröfu að 2/3 á fundi sveitarstjórnar greiði atkvæði með samkomulaginu til að það öðlist gildi. Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga hefur eftirlit með framkvæmd samkomulagsins.

84. gr.

Önnur úrræði ráðherra.

Ef samkomulag skv. 83. gr. hefur ekki skilað árangri, samkomulag hefur ekki náðst eða ekki verður talið að gerð samkomulags muni færa fjármál sveitarfélags til betri vegar, getur ráðherra, að fenginni rökstuddri tillögu eftirlitsnefndar:

1. sett sveitarfélagi skýr fyrirmæli um rekstur og stjórnslu, sbr. 85. gr.
2. veitt sveitarfélagi styrk eða lán úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga til þess að koma fjárhag sveitarfélagsins á réttan kjöl, enda sé haft samráð við Samband íslenskra sveitarfélaga og ráðgjafarnefnd skv. 15. gr. laga um tekjustofna sveitarfélaga nr. 4/1995, með breytingum, um þá ráðstöfun,
3. heimilað eða lagt fyrir sveitarstjórn að leggja álög á útsvör og eða fasteignaskatta sem nemi allt að 25% umfram það hámark sem ákveðið er í lögum um tekjustofna sveitarfélaga.

Ef þörf er á getur ráðherra einnig, samhliða samkomulagi skv. 83. gr. beitt úrræðum skv. 2. og 3. tölul. 1. mgr.

Beiting úrræða skv. kafla þessum útilokar ekki að ráðherra beiti einnig úrræðum skv. XI. kafla laga þessara.

Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga skal hafa eftirlit með framkvæmd ákvarðana ráðherra skv. þessari grein.

Ákvæði 2. mgr. 79. gr. gildir um ákvarðanir ráðherra eftir því sem við á.

85. gr.

Nánar um skilyrði sem ráðherra getur sett um stjórn fjármála sveitarfélags.

Skilyrði sem ráðherra getur sett sveitarfélagi um rekstur og stjórnarsýslu skv. 1. tölul. 1. mgr. 84. gr. geta m.a. kveðið á um að:

1. sveitarfélag skili mánaðarlega upplýsingum úr bókhaldi, sem a.m.k. gefi yfirlit um tekjur, gjöld, handbært fé og skuldir,
2. sveitarfélag vinni og afgreiði fjárhagsáætlun til allt að 10 ára, þar á meðal um að slík áætlun skuli gerð árlega og fullnægi, eftir því sem við á, reglum um fjögurra ára áætlun,
3. sveitarfélag leiti sér aðstoðar hjá sérhæfðum ráðgjafa eða öðrum sérfræðingi,
4. fjárhagsáætlanir, þar á meðal áætlun skv. 2. tölul., og starfsemi sveitarfélags að öðru leyti séu í samræmi við tiltekin viðmið um:
 - a. framlegð af rekstri,
 - b. samdrátt í rekstri eða ákveðnum þáttum rekstrar,
 - c. takmarkanir á fjárfestingum,
 - d. takmarkanir á lántökum og öðrum skuldbindingum, þar á meðal um gjaldmiðil sem heimilt er að taka lán í, um endurfjármögnun og önnur lánskjör.
 - e. nýtingu tekjustofna og
 - f. annað sem telja má þýðingarmikið fyrir fjármál viðkomandi sveitarfélags.
5. mat skv. 66. gr. skuli framkvæmt af tilteknum aðila, eða aðila með tiltekna sérfræðikunnáttu, um lægri viðmiðun en tilgreind er í 66. gr. og nánari fyrirmæli um það sem leggja skal mat á.

86. gr.

Ákvörðun um fjárhaldsstjórn, svipting fjárforráða og greiðslustöðvun.

Hafi sveitarstjórn vanrækt skyldur sínar skv. lögum þessum ítrekað og verulega getur ráðherra, að fenginni tillögu eftirlitsnefndar, svipt sveitarstjórn fjárforráðum sveitarfélags og skipað því fjárhaldsstjórn.

Hið sama á við ef greiðslubyrði sveitarfélags umfram greiðslugetu er svo mikil að ljóst er að eigi mun úr rætast í bráð. Samhliða getur ráðherra þá ákveðið að sveitarfélag skuli sett í greiðslustöðvun.

Birta skal ákvörðun um greiðslustöðvun, sviptingu fjárforráðis og skipun fjárhaldsstjórnar í Lögbirtingarblaði.

87. gr.

Fjárhaldsstjórn.

Fjárhaldsstjórn sveitarfélags skal skipuð þremur mönnum, þar af einum skv. tilnefningu Sambands íslenskra sveitarfélaga. Nefndarmenn skulu vera sérfróðir um fjárhagsleg málefni sveitarfélaga. Formaður skal skipaður af ráðherra. Hann skal fullnægja skilyrðum til skipunar í embætti héraðsdómara.

Fjárhaldsstjórn skal skipuð til tiltekins tíma og eigi lengur en til eins árs í senn. Þóknun til fjárhaldsmanna skal ákveðin af ráðherra og greiðist úr ríkissjóði.

88. gr.

Réttaráhrif skipunar fjárhaldsstjórnar.

Hafi sveitarfélagi verið skipuð fjárhaldsstjórn skv. 86. gr. má enga greiðslu inna af hendi úr sveitarsjóði nema með samþykki hennar. Ályktanir sveitarstjórnar og annarra sem tilheyra stjórnarsýslu sveitarfélags og hafa útgjöld í för með sér eru ógildar nema til komi samþykki fjárhaldsstjórnar. Að öðru leyti fer sveitarstjórn áfram með málefni sveitarfélagsins.

Við greiðslustöðvun skal almennt heimilt að ráðstafa fjármunum sveitarfélagsins vegna:

1. lögbundinnar þjónustu sveitarfélags,
2. launa sem sveitarfélaginu ber að greiða og tengdra greiðslna,

3. aðgerða sem telja má víst að séu nauðsynlegar til að koma í veg fyrir verulegt tjón.

Fjárhaldsstjórn ákveður greiðslur skv. töluliðum 1 til 3 hér að ofan, og vegna annarra útgjalda sem hún telur rétt að mæta á meðan á greiðslustöðvun stendur.

Eftir því sem við á skal fylgt ákvæðum laga um gjaldþrotaskipti um réttaráhrif greiðslustöðvunar.

89. gr.

Hlutverk og úrræði fjárhaldsstjórnar.

Fjárhaldsstjórn skal rannsaka fjárreiður sveitarfélagsins og allan rekstur þess og gera áætlun um tekjur og gjöld sveitarfélagsins, a.m.k. fyrir næstu fjögur fjárhagsár. Áætlunin skal þannig fram sett að hún geti ennfremur gilt sem fjárhagsáætlun næstkomandi reikningsárs og fjárhagsáætlun til fjögurra ára fyrir sveitarfélagið. Áætlunina skal senda ráðuneytinu til staðfestingar ásamt umsögn sveitarstjórnar. Að lokinni staðfestingu ráðuneytis gildir áætlunin sem fjárhagsáætlun fyrir næstkomandi ár og áætlun til fjögurra ára.

Fjárhaldsstjórn getur með samþykki ráðuneytisins selt eitur sveitarfélagsins til lúknings skuldum, þó eigi þær sem nauðsynlegar eru til framkvæmda á lögskyldum verkefnum. Með sama móti getur fjárhaldsstjórn ákveðið að færa tiltekna starfsemi sem rekin hefur verið á vegum sveitarfélags í hendur einkaaðila eða leitað samvinnu um rækslu hennar við annað sveitarfélag skv. ákvæðum laga þessara.

Ef sveitarfélag er í greiðslustöðvun og fyrir liggur að sveitarfélag er og verði um ófyrirséða framtíð ófært um að standa í skilum með skuldbindingar sínar getur fjárhaldsstjórn ákveðið einhliða að semja nauðasamning fyrir sveitarfélagið sem öðlast gildi við staðfestingu héraðsdómara. Skal slíkur samningur vera bindandi fyrir þá kröfuhafa sem slíkur samningur nær til skv. ákvæðum laga um gjaldþrotaskipti sem og sveitarfélagið sjálft. Að öðru leyti gilda, eftir því sem við getur átt, almennar reglur laga um gjaldþrotaskipti um undirbúnings slíks gernings, afgreiðslu hans og réttaráhrif. Fjárhaldsstjórn telst í þessu sambandi umsjónarmaður skuldara.

90. gr.

Sameining við annað sveitarfélag.

Nú duga eigi framangreindar ráðstafanir til þess að koma fjárhag sveitarsjóðs og stofnana hans á réttan kjöl og getur þá ráðuneytið einnig ákveðið að leita samninga við nágrannasveitarfélög um sameiningu við það sveitarfélag sem undir fjárhaldsstjórn er eða hluta þess.

91. gr.

Brottfall á sviptingu fjárforráða.

Svipting fjárforráðis og skipun fjárhaldsstjórnar fellur niður eftir ákvörðun ráðherra þegar telja má að fjárhagur sveitarfélagsins sé kominn í viðunandi horf. Auglýsing þar að lútandi skal birt á sama hátt og auglýsing um sviptingu fjárforráðis.

Í eitt ár eftir að svipting fjárforráða fellur brott þarf ávallt samþykki ráðuneytisins á viðaukum við fjárhagsáætlanir sem fjárhaldsstjórn vann og ráðuneytið staðfesti. Á sama tímabili getur ráðuneytið einnig einhliða ákveðið viðauka við umræddar fjárhagsáætlanir sé það nauðsynlegt af tilliti til fjárhags sveitarfélagsins til lengri eða skemmri tíma. Haft skal viðeigandi samráð við sveitarstjórn um slíka ákvörðun.

IX. KAFLI

Samvinna sveitarfélaga og samningar um rækslu verkefna

92. gr.

Samvinna sveitarfélaga.

Tveimur eða fleiri sveitarfélögum er heimilt að hafa samvinnu sín á milli um framkvæmd afmarkaðra verkefna, enda mæli lög eða eðli máls því ekki í mót. Ef sveitarstjórn er óheimilt að framselja vald til fullnaðarafgreiðslu innan sveitarfélags er einnig óheimilt að framselja slíkt vald til aðila utan sveitarfélags, nema fyrir því sé sérstök lagaheimild.

Samvinna sveitarfélaga skal ávallt grundvallast á samningi viðeigandi sveitarfélaga, sem ekki öðlast gildi fyrr en hann hefur fengið staðfestingu viðkomandi sveitarstjórna. Sé ekki ítarlegri ákvæði að finna í lögum skal í samningi um samvinnu að lágmarki kveðið á um form samvinnu, ákvörðunartöku, slit samvinnu og fjárhagsleg atriði.

Ákvarðanir sem teknar eru á grundvelli samnings um samvinnu sveitarfélaga, jafnvel þótt þær byggist á framsali á valdi til töku ákvörðunar um rétt eða skyldu manna, sæta ekki kæru til viðkomandi sveitarfélaga.

93. gr.

Framsal á valdi til töku ákvarðana um rétt eða skyldu manna.

Ef í samningi um samvinnu sveitarfélaga felst framsal á valdi til töku ákvarðana um rétt eða skyldu manna í skilningi stjórnarsýslulaga nr. 37/1993 getur hún aðeins farið fram á vegum byggðasamlags eða á þann hátt að eitt sveitarfélag tekur að sér verkefni fyrir annað eða önnur sveitarfélög, nema lög veiti sérstaka heimild fyrir öðru formi samstarfs. Samningar skv. þessari málsgrein öðlast ekki gildi fyrr en að fenginni staðfestingu ráðuneytisins.

94. gr.

Byggðasamlög.

Sveitarfélögum er heimilt að stofna byggðasamlög sem taka að sér framkvæmd afmarkaðra verkefna þeirra, s.s. rekstur skóla eða brunavarnir.

Byggðasamlögum er einum rétt og skylt að hafa orðið byggðasamlag i heiti sínu eða skammstöfunina bs.

Í samningi um byggðasamlag skulu m.a. vera ákvæði um:

1. heiti byggðasamlags, hvaða verkefnum það sinnir og valdheimildir,
2. kjör til stjórnar, fjölda stjórnarmanna, kjörtímabil og varafulltrúa,
3. ályktunarhæfi funda og annað sem máli skiptir í því sambandi,
4. umboð stjórnar til að skuldbinda aðildarsveitarfélög og
5. hvenær þörf er staðfestingar sveitarstjórna á ákvörðunum stjórnar,
6. heimildir til samninga við einkaaðila, sbr. 100. gr.,

7. heimildir til samninga við einstök aðildarsveitarfélög um að þau taki að sér afmarkaða þætti í þeirri starfsemi sem falin hefur verið byggðasamlagi.

Tryggt skal að umboð stjórnar byggðasamlags til að skuldbinda aðildarsveitarfélög sé í samræmi við reglur laga þessara um fjármál sveitarfélaga, þ.m.t. bindandi gildi fjárhagsáætlunar næstkomandi árs.

Kjör til stjórnar byggðasamlags getur annaðhvort farið fram á aðalfundi byggðasamlags eða á grundvelli tilnefninga sveitarstjórna einstakra aðildarsveitarfélaga. Ef kjör til stjórnar fer fram á aðalfundi byggðasamlags skulu í samningi um byggðasamlag einnig vera viðeigandi ákvæði um aðalfund þess, þar á meðal um öll þau atriði sem getið er í 2. til 5. tölul. 3. mgr.

Byggðasamlög lúta að öðru leyti ákvæðum laga þessara um meðferð mála, skyldur og réttindi stjórnarmanna, starfslið, fjármál, fjárhagsáætlanir og endurskoðun ársreikninga, stjórnarsýslueftirlit og þeim almennu reglum sem að öðru leyti gilda um störf sveitarfélaga og annarra stjórnvalda.

Einstakar sveitarstjórnir og endurskoðendur aðildarsveitarfélaga eiga rétt á aðgangi að öllum gögnum um stjórnarsýslu byggðasamlags.

Sveitarsjóðir bera einfalda ábyrgð á fjárhagslegum skuldbindingum byggðasamlags sem þeir eru aðilar að en innbyrðis skiptist ábyrgðin í hlutfalli við íbúatölu.

95. gr.

Úrganga úr byggðasamlagi og slit byggðasamlags.

Í samningi um byggðasamlag skulu vera ákvæði um endurskoðun á samningi, um heimildir til úrsagnar úr byggðasamlagi og um slit þess.

Einstök sveitarfélög geta með tveggja ára fyrirvara sagt upp aðild að byggðasamlagi, hafi ekki verið samið um annan tímafrest. Samhliða getur sveitarfélag krafist innlausnar á nettó eignarhluta sínum í samlaginu, þó aldrei hærri fjárhæðar en sem nemur þeim fjármunum sem sveitarfélag hefur lagt til byggðasamlagsins.

Ef ósætti rís um úrgöngu sveitarfélags úr byggðasamlagi er hægt að vísa málinu til ráðuneytisins. Ráðuneytið getur ákveðið að viðkomandi sveitarfélagi sé ekki heimilt að ganga úr byggðasamlagi um tilgreindan tíma, þó ekki lengur en í sjö ár, vegna mikilvægra samfélagslegra hagsmuna eða vegna mikilvægra hagsmuna annarra aðildarsveitarfélaga sem að byggðasamlagi standa.

Tillaga um að starfsemi byggðasamlags sé hætt nær því aðeins fram að ganga að hún sé staðfest af 2/3 hlutum sveitarstjórna aðildarsveitarfélaga eða hún hafi verið samþykkt í almennri atkvæðagreiðslu á starfssvæði byggðasamlagsins. 2/3 hlutar stjórnarmanna í byggðasamlagi eða 2/3 hlutar fulltrúa á aðalfundi byggðasamlags, sé slíkur fundur haldinn, geta krafist þess að slík atkvæðagreiðsla fari fram.

Nú er ákveðið að hætta starfsemi byggðasamlags eða svo er fyrir mælt í lögum og skal þá skipa því sérstaka skiptastjórn er gerir upp eignir þess og skuldir og slítur rekstri þess. Heimilt er skiptastjórn að auglýsa eftir kröfum á hendur byggðasamlaginu með opinberri innköllun. Eftir að kröfur hafa verið greiddar skal afgangi eigna eða eftirstöðvum skulda jafnað á þau sveitarfélög sem að byggðasamlagi standa í hlutfalli við íbúatölu. Skiptastjórn skal kjörin af stjórn byggðasamlags.

96. gr.

Samningur um að sveitarfélag taki að sér verkefni fyrir önnur sveitarfélög.

Sveitarfélög geta samið um að eitt sveitarfélag taki að sér verkefni fyrir annað eða önnur sveitarfélög.

Þegar sveitarfélag tekur að sér verkefni fyrir annað eða önnur sveitarfélög er heimilt að ákveða að þau sveitarfélög sem teljast kaupendur þjónustu tilnefni áheyrnarfulltrúa með málfrelsi og tillögurétti á fundi viðkomandi nefndar í því sveitarfélagi sem telst þjónustuveitandi, þegar málefni samstarfsverkefnisins eru þar til umræðu.

Fulltrúar í sveitarstjórnnum þeirra sveitarfélaga sem hafa falið öðru sveitarfélagi að annast fyrir sig afmörkuð verkefni skv. þessari grein eiga sama rétt á aðgangi að gögnum og upplýsingum um það verkefni hjá því sveitarfélagi sem veitir þjónustuna og þeir hefðu ella haft skv. 30. gr. laga þessara.

Í samningi um samvinnu skv. þessari grein skal að lágmarki koma fram

1. hvaða sveitarfélög eru aðilar að samstarfinu,
2. hvert þeirra sér um rækslu verkefnis,
3. nákvæm tilgreining viðkomandi verkefnis eða verkefna,
4. hvaða valdheimildir færast til þess sveitarfélags sem sér um verkefni,
5. gildistími samnings og á hvaða tíma það taki verkefnið yfir,
6. þörf á staðfestingu á ákvörðunum um framkvæmd verkefnis,
7. hvort sveitarfélagi sé heimilt að gera samning við einkaaðila um framkvæmd verkefnis skv. 100. gr.,
8. um upplýsingagjöf til annarra samstarfsaðila,

9. um fjárhagslegt uppgjör og samskipti vegna verkefnisins,

10. um eignarhald á mannvirkjum, rekstrartækjum og öðrum verðmætum ef við á og um önnur mikilvæg atriði sem varða framkvæmd verkefnis og fjárútlát vegna þess.

Ef sveitarfélög sem eru aðilar að samningi skv. þessari grein eru um það sammála má slíta samstarfi þegar í stað. Að öðrum kosti getur hvert sveitarfélag sagt upp aðild sinni að samningi með eins árs fyrirvara, hafi ekki verið samið um annan uppsagnarfrest.

97. gr.

Landshlutasamtök sveitarfélaga.

Sveitarfélögum er heimilt að starfa saman innan staðbundinna landshlutasamtaka sveitarfélaga er vinni að sameiginlegum hagsmunamálum sveitarfélaganna í hverjum landshluta. Landshlutasamtök eru hagsmunasamtök og teljast ekki stjórnvöld.

Starfssvæði landshlutasamtaka fer eftir ákvörðun aðildarsveitarfélaga sem staðfest hefur verið af ráðuneytinu. Sveitarfélög sem liggja innan starfssvæðis landshlutasamtaka eiga rétt á aðild að þeim.

Landshlutasamtök geta með samningum eða skv. heimildum í sérlögum tekið að sér verkefni eða aðra starfsemi sem ekki felur í sér beitingu stjórnisýsluvalds og tengist hlutverki þeirra skv. 1. mgr., s.s. vegna byggðapróunar.

98. gr.

Samband íslenskra sveitarfélaga.

Samband íslenskra sveitarfélaga er sameiginlegur málsvari sveitarfélaga í landinu. Öllum sveitarfélögum skal frjálst að eiga aðild að Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Sambandið fer með sameiginleg hagsmunamál sveitarfélaganna, eftir því sem þau ákveða og fyrir er mælt í lögum. Sambandið telst ekki vera stjórnvald.

Sveitarstjórnir þeirra sveitarfélaga sem aðild eiga að sambandinu kjósa fulltrúa á landsþing sambandsins eftir þeim reglum sem ákveðnar eru í samþykktum þess.

Þegar ráðherra setur almenn stjórnvaldsfyrirmæli á grundvelli laga þessara skal hann ávallt hafa samráð við Samband íslenskra sveitarfélaga um efni þeirra.

99. gr.

Samstarf um gerð kjarasamninga.

Sveitarfélög geta haft með sér samvinnu um gerð og samþykkt kjarasamninga við starfsmenn sína og önnur atriði tengd framkvæmd og stefnumótun í launamálum.

100. gr.

Samningar um þjónustustarfsemi og einstök rekstrarverkefni.

Sveitarstjórnnum er heimilt að gera samninga um framkvæmd á þjónustu og öðrum verkefnum fyrir sveitarfélag við einkaaðila, enda sé áætlað fyrir viðkomandi verkefni í fjárhagsáætlunum sveitarfélagsins. Með samningum um framkvæmd á þjónustu er átt við samninga um afmarkaða þjónustustarfsemi sveitarfélaga sem þeim er að lögum skylt eða heimilt að sinna. Með samningum um önnur verkefni fyrir sveitarfélag er átt við samninga um þjónustu við sveitarfélagið sjálft, s.s. um bókhald eða aðra þætti sem eru liðir í því að sveitarfélag geti rækt hlutverk sitt.

Í samningi skv. þessari grein skal m.a. skilgreina umfang og gæði þeirrar þjónustu sem sveitarfélag kaupir, samningstíma, greiðslur úr sveitarsjóði, eftirlit með þjónustu og meðferð ágreiningsmála. Samningstími skal lengstur vera sex ár í senn, en þó er heimilt að semja til lengri tíma ef sveitarfélag gerir kröfu um að verksali byggji upp kostnaðarsama aðstöðu eða búnað vegna verkefnisins eða þjónustunnar. Uppsagnarfrestur samnings skal stystur vera sex mánuðir.

Ákvæði þessarar greinar skulu gilda með sama hætti um samninga um rekstrarverkefni sem sveitarfélag gerir við einkaaðila með heimild í öðrum lögum, nema ríkari kröfur séu gerðar til samninga í sérlögum. Lög um opinber innkaup gilda eftir því sem við á um útboð verkefna.

101. gr.

Skyldur einkaaðila sem sinna verkefni fyrir sveitarfélag.

Gerir sveitarfélag samning við einkaaðila um framkvæmd þjónustustarfsemi eða annarra verkefna eða felur honum á grundvelli sérstakrar lagaheimildar vald til töku ákvarðana um réttindi eða skyldur manna skulu verktaki og starfsmenn hans bundnir þagnarskyldu um það sem þeir fá vitneskju um við framkvæmd verkefnis eða þjónustu skv. grein þessari. Um þagnarskylduna gildir ákvæði 2. mgr. 57. gr. laga þessara og skal brot á henni varða refsingu skv. almennum hegningarlögum. Ennfremur skulu ákvæði stjórnarsýslulaga, upplýsingalaga og laga um upplýsingarétt um umhverfismál, sem og almennar meginreglur stjórnarsýsluréttar, gilda um þá stjórnarsýslu sem verktaki tekur að sér að annast.

Sama gildir geri byggðasamlag slíka samninga við einkaaðila.

X. KAFLI

Samráð við íbúa

102. gr.

Réttur íbúa til áhrifa á stjórn sveitarfélags.

Sveitarstjórn skal leitast við að tryggja íbúum sveitarfélagsins, og þeim sem njóta þjónustu þess, möguleika til að taka þátt í og hafa áhrif á stjórn sveitarfélagsins og undirbúning stefnumótunar.

Áhrif íbúa má meðal annars tryggja með:

1. virkri upplýsingagjöf til íbúanna,
2. samráði við íbúana, s.s. á borgarafundum eða íbúáþingum og í íbúakosningum,
3. skipun íbúa- og notendaráða,
4. því að skipuleggja starfsemi sveitarfélagsins eftir staðbundnum forsendum,
5. samstarfi eða annarri aðstoð við íbúa sem vilja vinna að málefnum sveitarfélagsins.

103. gr.

Upplýsingar um málefni sveitarfélags.

Sveitarstjórn skal upplýsa íbúa sína um áætlanir sem þar eru til umfjöllunar og varða þá með almennum hætti. Sama gildir um einstök mál sem hafa verulega þýðingu fyrir sveitarfélagið. Sveitarstjórn skal m.a. gæta þess að íbúar fái upplýsingar um áhrif slíkra mála og áætlana á þjónustu sveitarfélags til skemmri og lengri tíma, fjárhag sveitarfélagsins, umhverfi og markmið sem að er stefnt. Með sama hætti skal sveitarstjórn upplýsa íbúa um samstarf við önnur sveitarfélög.

Sveitarstjórn skal leitast við að upplýsa íbúa sína með almennum hætti um þær leiðir og aðferðir sem hún notar til samráðs við þá, m.a. við undirbúning mála og áætlana skv. 1. mgr.

104. gr.

Opinber gagnaveita um fjármál sveitarfélaga.

Ráðuneytið og Samband íslenskra sveitarfélaga, í samstarfi við Hagstofu Íslands, skulu vinna að því að upplýsingar um fjármál sveitarfélaga og önnur mikilvæg atriði sem þau varða verði gerðar aðgengilegar almenningi í opnum rafrænum gagnagrunni, þar sem yfirlit má fá yfir verkefni sveitarfélaga, útgjöld þeirra og tekjur vegna einstakra verkefna, og bera

saman rekstur og fjárhag sveitarfélaga. Í gagnagrunninum skulu, eftir því sem við á, einnig koma fram þær upplýsingar um sveitarfélögin, íbúafjölda, aldur íbúa og annað, sem nauðsynlegar eru við samanburð sveitarfélaga.

105. gr.

Borgarafundir.

Heimilt er sveitarstjórn að efna til almennra borgarafunda um málefni sveitarfélagsins. Heimilt er að binda rétt til þátttöku í fundi við íbúa alls sveitarfélagsins, eða afmarkaðs hluta þess. Einnig er heimilt að binda rétt til þátttöku í fundi við þá sem kosningarétt hafa í sveitarfélagi, eða afmörkuðum hluta þess, þremur vikum fyrir útgáfu fundarboðs.

Til almenns borgarafundar skal boðað með opinberri auglýsingu eigi síðar en 10 dögum fyrir fundardag. Ef réttur til þátttöku í fundi er takmarkaður skal það skýrlega koma fram í fundarboðinu. Þar skulu einnig koma fram upplýsingar um form fundar, þar á meðal hvort þátttakendum gefist tækifæri til að taka þátt í umræðum, leggja fram fyrirspurnir og tillögur.

Ef atkvæðagreiðsla á að fara fram á fundi skal það koma fram í fundarboði, ásamt þeirri tillögu sem greiða á atkvæði um. Atkvæðisrétt hafa þeir sem heimil er þátttaka í fundi, sbr. 1. mgr.

Ályktanir almennra borgarafunda eru ekki bindandi fyrir sveitarstjórn.

106. gr.

Íbúáþing.

Heimilt er sveitarstjórn að boða til íbúáþinga til samráðs um málefni sveitarfélagsins. Íbúáþing geta verið bundin við ákveðin svæði innan sveitarfélags og heimilt er að binda rétt til þátttöku í þeim með sama hætti og greinir í 105. gr.

Niðurstöður íbúáþinga eru ekki bindandi fyrir sveitarstjórn.

107. gr.

Íbúakosningar.

Heimilt er sveitarstjórn að efna til almennrar atkvæðagreiðslu um einstök málefni sveitarfélagsins.

Atkvæðagreiðsla skv. þessari grein, sem og 108. gr., er ráðgefandi nema sveitarstjórn ákveði að hún skuli binda hendur hennar til loka kjörtímabils. Ákvörðun um að atkvæðagreiðsla skuli vera bindandi má binda skilyrði um að tiltekið hlutfall kosningarbærra manna hafi tekið þátt í atkvæðagreiðslu.

Atkvæðagreiðsla getur tekið til alls sveitarfélagsins, eða hluta þess skv. nánari ákvörðun sveitarstjórnar.

Til atkvæðagreiðslu skal boða með a.m.k. fjögurra vikna fyrirvara með opinberri auglýsingu. Samhliða skal sveitarstjórn opinberlega kynna þá tillögu sem borin verður undir atkvæði og þær upplýsingar sem kjósendum eru nauðsynlegar til að geta tekið til hennar upplýsta afstöðu.

Rétt til þátttöku í atkvæðagreiðslu eiga þeir sem kosningarétt hafa í sveitarfélaginu, skv. lögum um kosningar til sveitarstjórna, á þeim degi sem til atkvæðagreiðslu er boðað skv. 4. mgr. Ef atkvæðagreiðsla er bundin við hluta sveitarfélags hafa rétt til þátttöku í atkvæðagreiðslu kosningabærir einstaklingar sem búsettir eru á viðkomandi svæði á þeim degi sem til kosninga er boðað.

Atkvæðagreiðsla skal vera leynileg og allir kosningabærir hafa jafnan atkvæðisrétt.

Við framkvæmd atkvæðagreiðslu skv. þessari grein skal farið eftir meginreglum laga um kosningar til sveitarstjórna eftir því sem við getur átt.

108. gr.

Frumkvæði íbúa sveitarfélagsins.

Ef minnst 5% af kosningabærum íbúum í sveitarfélagi óska borgarafundar skv. 105. gr. skal sveitarstjórn verða við því svo fljótt sem unnt er. Hið sama á við ef minnst 20% af kosningarbærum íbúum í sveitarfélagi óska íbúakosningar skv. 107. gr. Sveitarstjórnin á þó ákvörðunarvald um framkvæmd viðkomandi viðburðar og þá spurningu sem lögð verður fyrir sé um atkvæðagreiðslu í íbúakosningu að ræða.

Kosningar verður hvorki krafist um ráðningu í störf hjá sveitarfélagi né tillögu sem gengur gegn lögum eða myndi leiða til þess að lagaskyldu yrði ekki fullnægt af hálfu sveitarfélagsins. Þá getur sveitarstjórn með rökstuddum hætti hafnað kröfu um atkvæðagreiðslu um almennar áætlanir eða almennar reglur sem hún telur að séu illa til þess fallnar að afstaða sé tekin til í einfaldri atkvæðagreiðslu. Í slíkum tilvikum ber sveitarstjórn þó að leitast við að afmarka tillögu nánar með þeim hætti að hún verði borin undir atkvæði.

Ráðuneytið skal í reglugerð mæla nánar fyrir um það hvernig staðið verður að söfnun undirskrifa eða annarra staðfestinga á ósk íbúa skv. 1. mgr.

XI. KAFLI

Stjórnsýslueftirlit með sveitarfélögum

109. gr.

Almennt stjórnsýslueftirlit með sveitarfélögum.

Ráðherra hefur eftirlit með því að sveitarfélög gegni skyldum sínum skv. lögum þessum og öðrum löglegum fyrirætlum. Eftirlit ráðherra tekur einnig til byggðasamlaga sem og til annarra að því leyti sem þeim hefur skv. heimild í lögum þessum eða öðrum lögum verið falið að sinna stjórnsýslu á vegum sveitarfélags.

Eftirlit ráðherra tekur ekki til Sambands íslenskra sveitarfélaga eða landshlutasamtaka sveitarfélaga, nema þessum aðilum hafi verið falin stjórnsýsluverkefni fyrir hönd einstakra sveitarfélaga skv. 1. mgr. sem ráðherra hefði ella haft eftirlit með. Ráðherra hefur heldur ekki eftirlit með ákvörðunum sveitarfélaga í starfsmannamálum, um gerð kjarasamninga né stjórnsýslu sem fram fer á vegum sveitarfélaganna og öðrum stjórnvöldum á vegum ríkisins er með beinum hætti falið eftirlit með.

110. gr.

Tegundir eftirlitsmála.

Eftirlit ráðherra með einstökum ákvörðunum eða athöfnum sveitarfélaga fer fyrst og fremst fram á eftirfarandi hátt:

1. við staðfestingu reglna sveitarfélaga, hafi ráðherra verið falið það hlutverk,
2. við meðferð mála sem lúta að fjármálum sveitarfélaga, sbr. VIII. kafla,
3. við meðferð kærumála, sbr. 111. gr. og
4. við meðferð frumkvæðismála, sbr. 112. gr.

Þegar ráðherra þarf, í tengslum við eftirlit með stjórnsýslu sveitarfélaga, að beita úrræðum skv. lögum þessum skal hann velja það úrræði sem líklegast er að nái því markmiði sem að er stefnt, að teknu tilliti til sjálfstjórnar sveitarfélaga. Heimilt er að nota fleiri en eitt úrræði skv. lögum þessum samhliða, eftir því sem tilefni er til.

Áður en ráðherra tekur ákvörðun um beitingu úrræða skv. kafla þessum skal hann gefa sveitarstjórn færi á að koma sjónarmiðum sínum á framfæri.

111. gr.

Stjórnsýslukæra.

Aðila máls er heimilt að kæra til ráðuneytisins ákvarðanir um rétt eða skyldu manna sem lúta eftirliti þess skv. 109. gr.

Kæra skal borin fram innan eins mánaðar frá því að aðila máls var tilkynnt um stjórnvaldsákvörðun, nema lög mæli á annan veg. Um kæruleiðbeiningar, kærufrest og meðferð kærumáls fer að öðru leyti að ákvæðum stjórnsýslulaga.

112. gr.

Frumkvæðismál.

Ráðuneytið ákveður sjálft hvort tilefni er til að taka til formlegrar umfjöllunar stjórnsýslu sveitarfélags sem lýtur eftirliti þess skv. 109. gr. Réttur aðila máls til að kæra ákvörðun skv. 111. gr. hefur ekki áhrif á þá heimild.

Þegar ráðuneytið tekur mál til meðferðar að eigin frumkvæði getur það:

1. gefið út leiðbeiningar um túlkun laga og stjórnsýslu sveitarfélagsins að öðru leyti,
2. gefið út álit um lögmæti athafna eða athafnaleysis sveitarfélags eða annars er eftirlit beinist að,
3. gefið út fyrirmæli til sveitarfélags um að það taki ákvörðun í máli, felli ákvörðun úr gildi eða komi málum að öðru leyti í lögmætt horf,
4. beitt öðrum úrræðum skv. kafla þessum, sé tilefni til.

Niðurstöður skv. 2. mgr. skulu rökstuddar eftir því sem tilefni er til. Í þeim skal einnig koma fram með skýrum hætti hvort og þá með hvaða hætti ráðuneytið muni fylgja niðurstöðu sinni eftir.

113. gr.

Aðgangur að upplýsingum.

Sveitarfélög og aðrir aðilar sem eftirlit ráðuneytisins beinist að skv. 109. gr. skulu láta ráðuneytinu í té þær upplýsingar og skriflegar skýringar sem það óskar og er þörf á vegna eftirlits síns. Þar á meðal getur ráðuneytið óskað afhendingar á skýrslum, skjölum, bókunum og öðrum gögnum sem mál snerta.

Ráðuneytið getur óskað þess að starfsmenn þeirra aðila sem lúta eftirliti ráðuneytisins skv. 109. gr. veiti því upplýsingar og skýringar sem varða einstök mál, og ráðuneytinu er þörf á vegna eftirlits síns. Lögbundin þagnarskylda stendur ekki í vegi slíkrar upplýsingagjafar.

Ef brýn ástæða er til skal ráðuneytinu heimill aðgangur að öllum starfsstöðvum sveitarfélaga og byggðasamlaga til athugana í þágu eftirlits skv. lögum þessum. Skulu starfsmenn hlutaðeigandi aðila láta ráðuneytinu í té nauðsynlega aðstoð af því tilefni ef óskað er.

Framkvæmd upplýsingaöflunar skal taka tillit til hagsmuna viðkomandi stjórnvalda, og einkaaðila ef við á, og ekki ganga lengra en þörf er á.

114. gr.

Ógilding ákvarðana og frestun réttaráhrifa.

Ráðuneytið getur við meðferð mála skv. VIII. kafla, 111. og 112. gr. fellt úr gildi ógildanlegar ákvarðanir, í heild eða að hluta. Ráðuneytið getur ekki tekið nýja ákvörðun í máli fyrir hönd sveitarfélags.

Þegar sérstakar ástæður mæla með því getur ráðuneytið ákveðið að fresta réttaráhrifum ákvörðunar sem sveitarfélag hefur tekið meðan það hefur mál til meðferðar skv. VIII. kafla., 111. eða 112. gr. laga þessara.

115. gr.

Ógilding samninga.

Hafi sveitarfélag, eða annar aðili sem eftirlit ráðuneytisins beinist að, gert samning um samvinnu og samningurinn fullnægir ekki kröfum laga þessara telst hann ógildanlegur. Getur

ráðuneytið þá lagt fyrir aðila að bæta úr ágöllum samningsins innan tilskilins frests. Sé þeim fyrirmælum ekki fylgt eða það reynist ógerlegt skal ráðuneytið fella samning úr gildi.

Hið sama á við hafi sveitarfélag, eða annar aðili sem eftirlit ráðuneytisins beinist að, gert samning sem ekki fullnægir ákvæðum sem fram koma í VII. kafla, um fjármál sveitarfélaga, eða VIII. kafla, um eftirlit með fjármálum sveitarfélaga, enda hafi eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga lagt það til með rökstuddum hætti.

Ákvæði þetta á þó ekki við ef samningur telst marklaus gagnvart sveitarfélagi vegna veigamikilla ágalla á gerð hans.

116. gr.

Vanræksla sveitarfélaga.

Vanræki sveitarfélag lögbundnar skyldur, s.s. um skil á upplýsingum, að fylgja ákvörðunum sem ráðherra tekur skv. VIII. kafla, úrskurði skv. 111. gr. eða fyrirmælum skv. 112. gr. getur ráðuneytið stöðvað greiðslur úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga og eða beitt sveitarfélagið dagsektum þar til úr vanrækslunni hefur verið bætt.

Ráðherra skal í reglugerð ákveða lágmarks- og hámarksfjárhæð dagsekta. Ákvörðun um dagsektir skulu taka mið af alvarleika brots og íbúafjölda sveitarfélags.

Ákvæði þessu verður beitt gagnvart byggðasamlögum eftir því sem við á.

Dagsektir renna í Jöfnunarsjóð sveitarfélaga. Gera má aðför, án undangengis dóms, til fullnustu sekta. Dagsektir skulu innheimtar eigi sjaldnar en á tveggja mánaða fresti. Heimilt er að fresta innheimtu ef það málefni sem um ræðir er borið undir dómstóla. Óinnheimtar dagsektir falla niður þegar skyldu er fullnægt.

117. gr.

Vanræksla sveitarstjórnarmanna.

Af sömu ástæðum og greinir í 116. gr. getur ráðuneytið lagt dagsektir á þá sveitarstjórnarmenn sem eru ábyrgir fyrir vanrækslu. Sveitarstjórnarmaður getur ekki komið sér hjá ábyrgð með því að sitja hjá við atkvæðagreiðslu.

Ráðherra skal í reglugerð ákveða lágmarks- og hámarksfjárhæð dagsekta. Ákvörðun um dagsektir skal taka mið af stöðu einstaklings innan sveitarstjórnar og fjárhag hans.

Ákvæði þessu verður einnig beitt gagnvart stjórnarmönnum byggðasamlaga eftir því sem við á og þeim sem ekki sinnir þeirri skyldu að boða fund sveitarstjórnar eða stjórnar byggðasamlags.

Dagsektir renna í Jöfnunarsjóð sveitarfélaga. Gera má aðför, án undangengins dóms, til fullnustu sekta. Dagsektir skulu innheimtar eigi sjaldnar en á tveggja mánaða fresti. Heimilt er að fresta innheimtu ef það málefni sem um ræðir er borið undir dómstóla. Óinnheimtar dagsektir falla niður þegar skyldu er fullnægt.

Dagsektum skv. 116. og 117. gr. má beita samhliða.

118. gr.

Dómsmál til ógildingar á ákvörðun ráðuneytisins.

Ef sveitarfélag, byggðasamlag eða einkaaðili sem lýtur eftirliti ráðuneytisins skv. 109. gr. og ákvörðun ráðuneytisins skv. þessum kafla eða VIII. kafla laganna beinist að vill ekki una ákvörðuninni þá getur viðkomandi borið málið undir dómstóla eftir almennum reglum. Mál skal höfðað innan sex mánaða frá því að viðkomandi fékk eða mátti fá vitneskju um ákvörðun ráðuneytisins.

119. gr.

Viðurkenningarmál.

Ráðuneytið getur höfðað viðurkenningarmál á hendur sveitarstjórn sem tekið hefur ólögmeta ákvörðun eða látið undir höfuð leggjast að framfylgja lögbundinni skyldu, ákvörðun ráðherra skv. VIII. kafla, úrskurði skv. 111. gr. eða fyrirmælum skv. 112. gr. Sama gildir um stjórn byggðasamlags og eftir atvikum aðra sem sæta eftirliti ráðuneytisins skv. lögum þessum.

XII. KAFLI

Sameining sveitarfélaga

120. gr.

Sameining sveitarfélaga.

Þegar tvær eða fleiri sveitarstjórnir hafa ákveðið að kanna möguleika á sameiningu viðkomandi sveitarfélaga skulu þær kjósa samstarfsnefnd til þess að annast athugun málsins. Skal hvor eða hver sveitarstjórn kjósa tvo fulltrúa eða fleiri í nefndina eftir samkomulagi. Nefndin kýs formann úr sínum hópi.

Þegar samstarfsnefnd hefur skilað álitinu um sameiningu skulu viðkomandi sveitarstjórnir taka málið á dagskrá. Skal hafa tvær umræður um málið án atkvæðagreiðslu.

Að lokinni umræðu sveitarstjórna skal fara fram atkvæðagreiðsla meðal íbúa sveitarfélaganna um sameininguna. Viðkomandi sveitarstjórnir ákveða sameiginlega hvenær atkvæðagreiðsla fer fram og skal kosið sama dag í öllum viðkomandi sveitarfélögum.

Samstarfsnefndin, eða viðkomandi sveitarstjórnir, skulu kynna íbúum sveitarfélaganna þá tillögu sem greiða skal atkvæði um og helstu forsendur hennar með a.m.k. tveggja mánaða fyrirvara, s.s. með kynningarfundum og eða dreifibréfum. Tillagan skal innan sama frests auglýst opinberlega í Lögbirtingarblaði og í fjölmiðlum.

Sveitarstjórn lætur gera atkvæðaseðil til afnota við atkvæðagreiðsluna. Form atkvæðaseðils skal staðfest af ráðuneytinu. Um atkvæðagreiðslur skv. þessari grein fer eftir ákvæðum laga um kosningar til sveitarstjórna eftir því sem við getur átt. Ekki er heimilt að hefja talningu atkvæða fyrr en öllum kjörstöðum hefur verið lokað í þeim sveitarfélögum sem taka þátt í atkvæðagreiðslu um sameiningartillögu.

121. gr.

Skilyrði fyrir frjálstri sameiningu.

Sveitarfélag verður ekki sameinað öðrum sveitarfélögum nema fleiri kjósendur í atkvæðagreiðslu skv. 120. gr. séu fylgjandi henni en andvígir, sbr. þó 2. mgr. þessarar greinar.

Sveitarstjórnnum sveitarfélaga þar sem sameiningartillaga hlýtur samþykki meirihluta kjósenda er heimilt að ákveða sameiningu þeirra sveitarfélaga þótt tillaga samstarfsnefndar hljóti ekki samþykki meirihluta kjósenda í öllum sveitarfélögunum sem að tillögunni stóðu, enda sé um að ræða a.m.k. 2/3 sveitarfélaganna og að í þeim sveitarfélögum búi a.m.k. 2/3 hlutar íbúa á svæðinu.

122. gr.

Fjárhagslegar ráðstafanir eftir samþykkt sameiningartillögu.

Hafi tillaga um sameiningu hlotið samþykki skv. 120. og 121. gr. er sveitarstjórnnum viðkomandi sveitarfélaga óheimilt að skuldbinda sveitarsjóði eða samþykkja greiðslur úr sveitarsjóði sem ekki leiðir af lögum, fjárhagsáætlun eða þegar samþykktum viðauka hana nema allar hlutaðeigandi sveitarstjórnir samþykki slíka ráðstöfun.

123. gr.

Undirbúningur að stofnun nýs sveitarfélags.

Hafi sameining hlotið samþykki skv. 120. og 122. gr. skulu þær sveitarstjórnir, sem hlut eiga að máli, hver um sig velja tvo til þrjá fulltrúa eftir samkomulagi, til setu í sérstaka stjórn til undirbúnings að stofnun hins nýja sveitarfélags.

Stjórn til undirbúnings nýs sveitarfélags skal semja samþykkt um stjórn og fundarsköp hinnar nýju sveitarstjórnar, sem gilda mun fyrir hið nýja sveitarfélag þar til því hefur verið sett sérstök samþykkt. Stjórnin getur ákveðið að samþykkt um stjórn og fundarsköp eins af hinum eldri sveitarfélögum muni gilda fyrir nýja sveitarfélagið þar til því hefur verið sett ný samþykkt. Hún skal einnig taka ákvarðanir um fjárhagsmálefni hins nýja sveitarfélags, taka saman yfirlit yfir allar samþykktir og reglugerðir sem gilda í þeim sveitarfélögum sem sameinuð hafa verið og hefja vinnu við endurskoðun þeirra og samræmingu. Ákvarðanir þessar skulu sendar ráðuneytinu sem staðfestir sameininguna að því gefnu að það telji að sameiningin sé svo vel undirbúin að hún geti gengið hnökralaust fyrir sig. Ráðuneytið getur í þessu sambandi leitað umsagna viðkomandi sveitarstjórna um þær tillögur sem stjórn til undirbúnings að stofnun nýs sveitarfélags hefur gert.

Séu sveitarfélög þau sem sameinuð eru í umdæmi tveggja eða fleiri sýslumanna skal ráðuneytið leita umsagnar viðeigandi ráðherra áður en ákvörðun um sameiningu er tekin.

124. gr.

Sameining yfir mörk kjördæma.

Heimilt er að sameina sveitarfélög yfir mörk kjördæma, en slík sameining hefur ekki áhrif á skipan kjördæma við alþingiskosningar.

125. gr.

Birting ákvörðunar um sameiningu.

Þegar ráðuneytið hefur staðfest sameiningu sveitarfélaga skv. framanskráðu skal það gefa út tilkynningu um sameininguna sem birta skal í B-deild Stjórnartíðinda. Þar skal greint frá nafni hins nýja sveitarfélags, hvaða sveitarfélög hafa verið sameinuð, tölu sveitarstjórnarmanna og um gildistöku sameiningar og kosningar skv. 126. gr. Samhliða skal birt samþykkt um stjórn og fundarsköp hins nýja sveitarfélags, sem öðlast skal gildi um leið og nýtt sveitarfélag tekur til starfa skv. 126. gr.

126. gr.

Gildistaka sameiningar.

Að tillögu stjórnar til undirbúnings að stofnun hins nýja sveitarfélags tekur ráðuneytið ákvörðun um það með hvaða hætti sameining öðlast gildi. Verður það annaðhvort með því að kosið er til sveitarstjórnar fyrir hið nýja sveitarfélag eða með því að sveitarstjórn eins hinna sameinuðu sveitarfélaga tekur yfir stjórn þess nýja til loka kjörtímabils.

Ef kosið skal til nýrrar sveitarstjórnar ákveður ráðuneytið, að tillögu stjórnar til undirbúnings að stofnun hins nýja sveitarfélags hvaða dag kosningar til hins sameinaða sveitarfélags fara fram. Um kosningar til nýrrar sveitarstjórnar fer að öðru leyti eftir ákvæðum laga um kosningar til sveitarstjórna. Nýkjörin sveitarstjórn tekur við stjórn hins nýja sveitarfélags 15 dögum eftir kjördag. Á sama tíma tekur sameining gildi.

Að öðru leyti gilda ákvæði laga þessara og laga um kosningar til sveitarstjórna um skipti á sveitarstjórnunum.

Ef sveitarstjórn eins hinna sameinuðu sveitarfélaga tekur yfir stjórn þess nýja til loka kjörtímabils tekur sameining gildi á þeim degi sem ráðuneytið ákveður. Sama dag fellur umboð annarra sveitarstjórna hinna sameinuðu sveitarfélaga úr gildi.

127. gr.

Endurskoðun reglugerða og samþykkt.

Sveitarstjórn hins sameinaða sveitarfélags skal svo fljótt sem við verður komið taka til umræðu og setja nýjar samþykktir, reglugerðir og gjaldskrár fyrir hið nýja sveitarfélag. Sveitarstjórn er heimilt að ákveða að tilteknar reglur eða samþykktir sem gilt hafa í einu af viðkomandi sveitarfélögum skuli gilda fyrir hið nýja sveitarfélag í heild á meðan unnið er að setningu nýrra reglna. Um slíka ákvörðunartöku gilda sömu reglur og um setningu nýrra reglna í viðkomandi málaflokki, þar á meðal kröfur um tvær umræður eða staðfestingu ráðherra ef við á. Á meðan unnið er að því að setja viðeigandi reglur fyrir hið nýja sveitarfélag skulu eldri reglur gilda í hverju hinna eldri sveitarfélaga, þó ekki lengur en í þrjá mánuði frá gildistöku sameiningar.

Að því leyti sem ákvörðunum, s.s. um skatta, verður ekki breytt innan ársins vegna ákvæða annarra laga skal heimilt að hafa mismunandi reglur innan hins nýja sveitarfélags þann tíma sem af ákvæðum viðkomandi laga leiðir.

128. gr.

Fjárhagsleg aðstoð Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga.

Ráðuneytið getur, að fenginni umsögn Sambands íslenskra sveitarfélaga, sett almennar reglur um að Jöfnunarsjóður sveitarfélaga veiti fjárhagslega aðstoð til þess að greiða fyrir sameiningu sveitarfélaga. Slíka aðstoð má veita í allt að fimm ár eftir sameiningu.

XIII. KAFLI

Samskipti og samráð ríkis og sveitarfélaga

129. gr.

Formlegt samráð og samstarf ríkis og sveitarfélaga.

Ríkisstjórnin skal tryggja formlegt og reglubundið samstarf við sveitarfélögin, um mikilvæg stjórnarmálefni sem tengjast stöðu og verkefnum sveitarfélaga. Formlegt samstarf skal m.a. fara fram um framlagningu lagafrumvarpa sem varða sveitarfélögin, um stjórn fjármála hins opinbera, verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga og önnur mikilvæg mál sem varða hagsmuni sveitarfélaganna eða fjármál.

Ríkisstjórnin skal ennfremur tryggja að árlega sé gerð áreiðanleg þjóðhags- og landshlutaspá sem leggja ber til grundvallar í samstarfi skv. þessari grein og sveitarfélögum er skylt að byggja á við gerð fjárhagsáætlana.

Yfirumsjón með samstarfi skv. 1. hefur samstarfsráð ríkis og sveitarfélaga. Í því eiga sæti þrír ráðherrar, sem a.m.k. skulu gegna starfi fjármálaráðherra og ráðherra sveitarstjórnarmála, auk þriggja fulltrúa sveitarfélaganna sem kosnir eru af stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga. Ef þörf er á geta aðilar komið sér saman um að í samstarfsráði sitji fleiri ráðherrar en þrír, en þá skal jafnframt fjölga fulltrúum sveitarfélaganna þannig að hún verði jöfn tölu ráðherra.

Samstarf skv. 3. mgr. skal nánar útfært í samstarfssáttmála ríkis og sveitarfélaga sem unninn skal af samstarfsráði eða í sérlægum, eftir því sem við á.

130. gr.

Kostnaðarmat.

Ef fyrirsjáanlegt er að tillaga að lagafrumvarpi, tillaga að stjórnvaldsfyrirmælum eða aðrar stefnumarkandi ákvarðanir af hálfu stjórnvalda ríkisins muni hafa fjárhagsleg áhrif á sveitarfélög skal fara fram sérstakt mat á áhrifum þeirra á fjárhag sveitarfélaga. Viðkomandi ráðherra ber ábyrgð á því að slíkt mat fari fram.

Þegar mat á fjárhagslegum áhrifum tillögu að lagafrumvarpi, stjórnvaldsfyrirmælum eða öðrum stefnumarkandi ákvörðunum sbr. 1. mgr., liggur fyrir skal það þá þegar lagt fyrir Samband íslenskra sveitarfélaga til umsagnar.

Mat á fjárhagslegum áhrifum á sveitarfélög skv. þessari grein skal liggja fyrir áður en frumvarp er afgreitt úr ríkisstjórn til framlagningar á Alþingi eða áformuð stjórnvaldsfyrirmæli eða aðrar aðgerðir af hálfu stjórnvalda eru endanlega ákveðnar.

Verði ágreiningur um niðurstöðu kostnaðarmats af lagafrumvarpi skal gerð sérstök grein fyrir því í kostnaðarumsögn sem skal fylgja frumvarpi þegar það er lagt fyrir Alþingi. Verði ágreiningur um niðurstöðu kostnaðarmats tillögu að stjórnvaldsfyrirmælum eða annarra stefnumarkandi ákvarðana af hálfu stjórnvalda ríkisins skal niðurstaða um það koma fram í endanlegu kostnaðarmati þeirrar ákvörðunar, sbr. 3. mgr.

Ráðuneyti sveitarstjórnarmála skal árlega taka saman yfirlit um kostnaðarmat skv. þessari grein, þar á meðal um ágreining um slíkt mat. Formlegar viðræður skulu fara fram um yfirlitið og niðurstöður þess í samstarfsráði skv. 129. gr.

XIV. KAFLI

Ýmis ákvæði, gildistaka og breytingar á öðrum lögum

131. gr.

Sveitarstjórn verður óstarfhæf.

Verði sveitarstjórn, að mati ráðuneytisins, óstarfhæf vegna neyðarástands í sveitarfélagi, s.s. af völdum náttúruhamfara, getur ráðuneytið falið sveitarstjórn og viðeigandi nefndum nágrannasveitarfélags að fara með stjórn sveitarfélagsins. Ráðuneytið getur einnig skipað sveitarfélagi sérstaka framkvæmdastjórn kunnáttumanna um rekstur sveitarfélaga sem þá tekur að fullu við hlutverki hinnar óstarfhæfu sveitarstjórnar, nefnda hennar og starfsmanna eftir því sem þörf er á. Ráðuneytið skal með reglugerð setja almenn fyrirmæli um starfshætti slíkrar framkvæmdastjórnar.

Ráðuneytið skal birta ákvörðun skv. 1. mgr. í Stjórnartíðindum og getur hún aðeins gilt til fjögurra mánaða í senn.

132. gr.

Sérreglur um stjórn og stjórnskipulag einstakra sveitarfélaga.

Ef sveitarstjórn óskar er ráðuneytinu heimilt, í tilraunaskyni, að staðfesta samþykkt um stjórn og fundarsköp fyrir viðkomandi sveitarfélag sem gerir ráð fyrir öðru stjórnskipulagi en kveðið er á um í lögum þessum, þar á meðal um aukinn fjölda sveitarstjórnarmanna og aukið hlutverk einstakra nefnda eða starfsmanna sveitarfélagsins við daglega stjórn sveitarfélagsins því samfara.

Tilgangur heimildar skv. 1. mgr. er að veita færi til yfirvegaðrar þróunar á sveitarstjórnarstiginu, m.a. vegna stækkunar sveitarfélaga. Samþykktir um stjórn og fundarsköp sem staðfestar eru á grundvelli þessarar greinar skulu vera ítarlegar og taka til allra þátta sem nauðsynlegt er svo stjórn sveitarfélags geti gengið hnökralaust fyrir sig. Miða skal við að ekki séu fleiri en ein sambærileg tilraun um stjórnfyrirkomulag gerðar í einu.

Sé heimild skv. 1. mgr. beitt skal það eigi gert til skemmri tíma en átta ára í senn, nema veigamiklar ástæður mæli með að fallið sé frá því. Ef fallið er frá stjórnskipulagi sem ákveðið er skv. þessari grein skal sveitarstjórn þegar setja sveitarfélaginu nýja samþykkt um stjórn og fundarsköp sem er í samræmi við ákvæði laga þessara. Verður þessari heimild þá ekki beitt á ný af hálfu viðkomandi sveitarfélags fyrr en að átta árum liðnum.

133. gr.

Gildistaka.

Ákvæði laga VII., VIII., XI og XIII. kafla laga þessara öðlast þegar gildi. Á sama tíma falla úr gildi ákvæði VI., VII. og X. kafla sveitarstjórnarlaga nr. 45/1998, með síðari breytingum. Önnur ákvæði laga þessara öðlast gildi 1. júlí 2012. Á sama tíma falla úr gildi sveitarstjórnarlög nr. 45/1998, með síðari breytingum.

134. gr.

Breytingar á öðrum lögum.

Við gildistöku laga þessara breytast eftirfarandi ákvæði laga sem hér segir:

1. Lög um afréttarmálefni, fjallskil o.fl., nr. 6/1986, með áorðnum breytingum:

a. 1. mgr. 1. gr. verður svohljóðandi: Hvert sveitarfélag er fjallskilaumdæmi, er skiptist í fjallskiladeildir. Ef þörf er á eða hentugt þykir vegna skipulags leita eða annarra atriða sem mælt er fyrir um í lögum þessum, skal fjallskilaumdæmi þó taka til fleiri sveitarfélaga.

b. 2. mgr. 1. gr. fellur brott.

c. 2. gr. verður svohljóðandi: Sveitarstjórn telst vera stjórn fjallskilaumdæmis skv. lögum þessum nema fleiri sveitarfélög myndi saman fjallskilaumdæmi. Ef fleiri sveitarfélög mynda saman fjallskilaumdæmi skulu viðkomandi sveitarstjórnir setja umdæminu sérstaka samþykkt þar sem kveðið skal á um skipan í sérstaka stjórn þess. Hver sveitarstjórn skal skipa a.m.k. einn fulltrúa í stjórninni. Þeir skulu þó aldrei færri en þrír.

Stjórn fjallskilaumdæmis fer með yfirstjórn allra afréttar- og fjallskilamála skv. lögum þessum í viðkomandi umdæmi. Sveitarstjórnir annast stjórn og framkvæmd fjallskilamála í hverri fjallskiladeild eftir því sem nánar er ákveðið í fjallskilasamþykkt eða af stjórn fjallskilaumdæmis.

d. 1. mgr. 3. gr. verður svohljóðandi: Stjórn fjallskilaumdæmis setur fjallskilasamþykkt fyrir viðkomandi umdæmi. Í fjallskilasamþykkt skal kveðið á um ytri mörk fjallskilaumdæmis, skiptingu umdæmis í fjallskiladeildir, réttindi manna og skyldur að því er varðar afnot af rétta og annarra sameiginlegra sumarbeitalanda, fjallskil, smalanir heimalanda vor og haust, svo og um öll önnur atriði, er að framkvæmd fjallskila lúta.

e. 5. gr. breytist svo: Í stað orðsins „héraðsnefnd“ í 2. másl. kemur „stjórn fjallskilaumdæmis“ og í stað orðsins „hreppsnefndar“ koma orðin „sveitarstjórnar, ef við á“. Í stað orðanna „hreppsnefndir, með samþykki héraðsnefndar“ í 3. másl. kemur „sveitarstjórnir, með samþykki stjórnar umdæmis ef við á. Í stað orðsins „héraðsnefndar“ í 4. másl. kemur „sveitarstjórnar“. Síðasti másl. ákvæðisins fellur brott.

f. 6. gr. breytist svo: Í stað orðsins „Héraðsnefnd“ í 1. másl. kemur „Stjórn fjallskilaumdæmis“ og brott falla orðin „að fengnum upplýsingum sveitar- og bæjarstjórnar,“. Í stað orðsins „sýslunni“ kemur „fjallskilaumdæmis“.

g. 1. mgr. 14. gr. breytist svo: Í stað orðanna „sýslunefnd“ í 2. og 3. másl. kemur „stjórn fjallskilaumdæmis“.

h. 2. mgr. 14. gr. breytist svo: Í stað orðanna „og færi sýslunefnd“ kemur „og færir stjórn fjallskilaumdæmis“.

i. 17. gr.: Í stað orðanna „heilar sýslur“ kemur „heil fjallskilaumdæmi“.

j. 18. gr. breytist svo: Í stað orðsins „héraðsnefndir“ í 1. másl. kemur „stjórn fjallskilaumdæmis“ og í stað orðanna „Héraðsnefndir aðliggjandi sýslna“ í a-lið kemur „Stjórnir aðliggjandi fjallskilaumdæma“.

k. 19. gr.: Orðið „héraðsnefnd“ fellur brott.

l. 1. mgr. 20. gr.: Í stað orðsins „héraðsnefnd“ kemur „eða stjórn fjallskilaumdæmis“.

m. 2. mgr. 20. gr.: Í stað orðsins „sýslu“ kemur „svæðis“.

n. 5. mgr. 20. gr.: Í stað orðanna „viðkomandi héraðsnefnd“ kemur „stjórn fjallskilaumdæmis“.

o. 21. gr.: Í stað orðsins „héraðsnefnd“ kemur „stjórn fjallskilaumdæmis“.

p. 41. gr. Í stað orðanna „viðkomandi sýslunefnd“ kemur „stjórn fjallskilaumdæmis“.

r. 48. gr.: Í stað orðanna „Héraðsnefnd ákveður í fjallskilasamþykkt“ kemur „Í fjallskilasamþykkt skal ákveða“. Í stað orðsins „héraðsnefndar“ kemur „stjórnar fjallskilaumdæmis“.

s. 55. gr.: Í stað orðsins „héraðsnefnd“ kemur „stjórn fjallskilaumdæmis“.

2. Lög um náttúruvernd nr. 44/1999, með áorðnum breytingum, 11. gr.: Orðin „eða héraðsnefndar“ og „og héraðsnefndir“ falla brott.

3. Lög um landgræðslu nr. 17/1965, með áorðnum breytingum, 19. gr. verður svohljóðandi: Í hverju sveitarfélagi skal starfa gróðurverndarnefnd sem kosin er af sveitarstjórn. Funda- og ferðakostnaður svo og þóknun fyrir unnin störf gróðurverndarnefndar greiðist af fé Landgræðslu ríkisins að 2/3 hlutum og viðkomandi sveitarsjóði að 1/3 hluta.

4. Barnaverndarlög nr. 80/2002, 3. mgr. 10. gr.: Orðið „héraðsnefnd“ fellur brott.

5. Lög um málefni fatlaðra, nr. 59/1992, með áorðnum breytingum.

a. 1. mgr. 13. gr.: Í stað orðanna „byggðasamlaga eða héraðsnefnda“ komi orðin „eða byggðasamlaga“.

b. 1. mgr. ákvæðis til bráðabirgða nr. IV: Í stað orðanna „byggðasamlaga eða héraðsnefnda“ komi orðin „eða byggðasamlaga“.

c. 2. mgr. ákvæðis til bráðabirgða nr. IV: Í stað orðanna „byggðasamlaga eða héraðsnefnda“ komi orðin „eða byggðasamlaga“.

d. 3. mgr. ákvæðis til bráðabirgða nr. IV: Í stað orðanna „byggðasamlaga eða héraðsnefnda“ komi orðin „eða byggðasamlaga“.

6. Lög um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 41/1991, með áorðnum breytingum: 7. gr. hljóði svo: Um samvinnu sveitarfélaga að verkefnum skv. lögum þessum fer eftir ákvæðum sveitarstjórnarlaga.

7. Lög um kosningar til sveitarstjórna nr. 5/1998, með síðari breytingum.

a. 1. mgr. 3. gr. hljóði svo: Kjörgengur í sveitarstjórn er hver sá sem á kosningarétt í sveitarfélaginu skv. 2. gr., hefur ekki verið sviptur lögræði og hefur óflekkað mannorð.

b. 2. mgr. 3. gr. hljóði svo: Enginn telst hafa óflekkað mannorð sem er sekur eftir dómi um verk sem er svívirðilegt að almenningsáliti nema hann hafi fengið uppreist æru sinnar.

c. 3. mgr. 3. gr. hljóði svo: Dómur fyrir refsivert brot hefur ekki flekkun mannorðs í för með sér nema sakborningur hafi verið fullra 18 ára að aldri er hann framdi brotið og refsing sé fjögurra mánaða fangelsi óskilorðsbundið hið minnsta eða öryggisgæsla sé dæmd.

8. Lög um vernd Breiðafjarðar nr. 54/1995 1. mgr. 4. gr.: Í stað „Héraðsnefndir Dalasýslu, Austur-Barðastrandarsýslu, Vestur-Barðastrandarsýslu og Snæfellinga tilnefna einn fulltrúa hver“ kemur eftirfarandi, „Sveitarfélög sem liggja að Breiðafirði tilnefna fjóra fulltrúa, á þann hátt sem ráðherra ákveður í reglugerð“.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 1

Ef fasteign liggur innan tveggja eða fleiri sveitarfélaga skulu viðkomandi sveitarfélög eigi síðar en 1.janúar 2013 hafa komist að samkomulagi um breytingu á mörkum viðkomandi sveitarfélaga, þannig að fullnægt sé ákvæðum 4. gr. laga þessara.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 2.

Þrátt fyrir ákvæði 11. gr. laga þessara er ekki skylt að breyta fulltrúafjölda í sveitarstjórn fyrr en við aðrar almennar kosningar til sveitarstjórna frá gildistöku laganna.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 3.

Ákvæði 2. tölul. 44. gr. um kynjakvóta, og þær reglur laga þessara sem vísa til hans með beinum hætti taka fyrst gildi við nefndaskipan að afloknum næstu sveitarstjórnarkosningum frá gildistöku laga þessara.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 4.

Ákvæði 1. tölul. 2. mgr. 64. gr. gildir frá og með reikningsárinu 2011. Fyrri reikningsár telja ekki með við afmörkun á þriggja ára tímabili skv. ákvæðinu.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 5.

Ákvæði 2. tölul. 2. mgr. 66. gr. tekur ekki til Reykjavíkurborgar og annarra sveitarfélaga sem eru eigendur Orkuveitu Reykjavíkur. Þess í stað skal eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga staðfesta sérstaka skuldareglu sem gildir um A- og B-hluta í reikningssskilum þeirra sveitarfélaga og áætlun um þróun skulda. Til lengri tíma skal stefnt að því að sama regla gildi um þau sveitarfélög sem ákvæði þetta tekur til og gildir um önnur sveitarfélög.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 6.

Samningar sveitarfélaga við endurskoðendur sem eru í gildi við gildistöku laga þessara halda gildi sínu í þann tíma sem viðkomandi samningur kveður á um, þó mest í tvö ár frá gildistöku laganna.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 7.

Frá gildistöku laga þessara má ekki gera samninga um samvinnu sveitarfélaga eða við einkaaðila sem ganga gegn ákvæðum laganna. Slíkir samningar sem þegar eru í gildi halda hins vegar gildi sínu, að því leyti sem þeir eru í samræmi við ákvæði sveitarstjórnarlaga nr. 45/1998 og ákvæði annarra laga, en tryggja skal að þeir fullnægi ákvæðum laga þessara eigi síðar en 15. október 2013.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA NR. 8.

Þær fjallskilasamþykktir sem settar hafa verið á grundvelli laga um afréttarmálefni, fjallskil o.fl. nr. 6/1986 og í gildi eru við gildistöku þessara laga halda gildi sínu. Þau verkefni sem lögð eru til héraðsnefnda skv. samþykktunum falla til stjórna fjallskilaumdæma. Ef fleiri sveitarfélög mynda saman fjallskilaumdæmi skulu sveitarstjórnir þeirra hafa ákveðið skipan fjallskilastjórnar fyrir gildistöku laganna.